

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 53 (3215) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12-27.

Magyar seregtettek sikeresen vettek részt a szovjet támadások elhárításában

Eredménytelenül omlottak össze az Ilmen-tó körül a szovjet támadások. Hivatalos jegyzéket adtak ki a szovjet-lengyel határviszályról

Rómából jelentik: (MTI) A Popolo di Roma berlini tudósítójának jelentése szerint pénteken berlini illetékes katonai körökben közölték, hogy a Donec balpartján sikerült jelentős további hidtőállásokat létesíteni. A német gyorshadosztályok egyébként a Donec és Charkov között eloglaltak minden jelentős hadállást. A Donectól nyugatra német gyorsalakulatok üldöznek egy szovjet alakulatot, amelynek sikerült kisiklani a bekerítőgyűrűből. Az alakulat egy szovjet páncélos dandár volt, amelyet végül is utóérttek és teljesen megsemmisítettek.

Magyar hadijelentés honvédeink legutóbbi harcairól

A 46-ik számú magyar hadijelentés: A MTI jelenti: A honvédezőrkör főnöke közli: Egyes magyar seregtettek a bolsevisták elleni elhárító harcokban résztvéve, kemény küzdelemben feltartóztatták és késleltették az ellenség előnyomulását. E harcokban 7 harcocsit csapataink kilóttak.

Mint Zürichből érkezett jelentés mondja, a Donec területén Liszi-csanzk elfoglalása után a német támadás újabb tért nyert. A szovjet csapatok Vorosilovgrad irányából ellentámadásokkal kísérleteztek, melyek azonban a német ellenálláson megakadtak.

Sikertelen szovjet támadások az Ilmen-tó északi részén

Berlin. (MTI) A Nemzetközi Tájékoztató Iroda jelenti a keleti harctérről: A keleti harctér középső és északi szakaszán, a bolsevisták március 4-én, szűkösen újra kiegészített páncélos és gyalogos kötelékeiket, széles arcvonalon indított támadásokkal igyekeztek mozgási szabadságot szerezni, a déli szakaszon teljesen szétvert hadmozdulataik kiegyenlítéseként. Ennek során a középső arcvonalon, az egész szakaszon nagy szélességen indított támadásokat kezdtek, miután az ottani támadásokért egész hadosztályok elvesztésével kellett fizetniük. Nagy erők felvonultatása után, a legerősebb hadianyagtámogatással, az Ilmen-tótól északra is előretették támadóhullámaikat, a megrovidított német vonalak ellen, de nagyon drága

arat fizettek, anélkül, hogy akárcsak helyi jellegű területi nyereségre tehetek volna szert. Kurszk és Orel vidékén csaknem négy hétig tartó fáradozásuk után, hogy egyes helyeken behatoltanak, most arra a kísérletre tértek át, hogy széles vonalon indított támadásokkal erőszakolják ki az áttörést. Minden támadásuk meghiúsult és a leg súlyosabb veszteségekkel járt. Estére a néhány helyi jellegű csekély jelentőségű betörést a német tartalékok elzárták és összesen így három helyen elkezdett közelharcban, három szovjet zászlóaljot megsemmisítettek. Oreltől északra Szuchinyicsinál kisebb erőkkel támadtak. Hét harcocsit, köztük két legnehezebb rendszerűt és jóval több mint ezer halottat hagytak hátra a csataterén.

Eredményes volt az elhárítás az Ilmen-tó déli szakaszán is

Az Ilmen tótól délre a bolsevisták csütörtökön Sztaraja Russza és Cholm között széles vonalon nagyobb támadásra indultak. Órákon át tartó pergőtűz erejű előkészítés után sok páncélos nyitotta meg a rohamot. A hosszú időn át szilárdan kiépített német állások rendkívül erős próbán estek át, de valamennyi kötelék töretlen harci erővel kiállotta a próbát. A harcocsik csoportok mögött, könnyű és nehéz páncéltörő ágyúkkal bőségesen ellátott szovjet lövészezredek, egyik a másik után, rohanattak a német állások dróttal, aknazárral

és géppuskafélszkekkel megerősített előtere ellen, melyben a leg súlyosabb harcok alakultak ki. Miközben a német ütegek tüze hamarosan lecsapott a szovjet rohamozó oszlopaira, a légvédelmi és páncéltörő ágyúk a szovjet páncélosokat vették célba. A kísérő lövészek csakhamar elhagyták a páncélosokat és a német ágyúk összesen 27 harcocsit felgyújtottak, szétlőttek, vagy pedig mozdulatlaná tettek. A bolsevisták utolsó támadásai, amelyeket páncélosok nélkül indítottak, nem jutottak túl a német állások előterén. Ezen az egyetlen

napon legalább 3 lövészezredek vesztett a Szovjet teljes felszereléssel együtt. Az Ilmen tótól délre elterülő német arcvonalszakasz, amely 14 hónapig a szovjet támadóműveletek hullámtörője volt, jellemző példája a szovjet erők felőr-

lésének hadászati módszerét alkalmazó német hadvezetésnek. E 14 hónap alatt a német csapatok a támadások ezreit verték vissza. 30.000-nél több foglyot ejtettek, 2300 harcocsit, 600-nál több ágyút, 5000 gránátvetőt, számtalan könnyű és nehéz gyalogsági puskát zsákmányoltak, vagy semmisítettek meg. Óvatos becslés szerint a bolsevisták ezen a szakaszon 76.000-nél több halottat vesztettek.

Zágráb. (MTI) A délnyugatboszniai Glamocs elfoglalása után a tovább előnyomuló német és horvát csapatok most elfoglalták a partizánoktól Livno helyiséget is. Jellemző a terepnehézségekre, hogy a két helység között fekszik a 2006 méter magas Cincár hegyesűcs, melyet tisztogató csapatoknak meg kellett kerülni.

Berlinben szives fogadtatásra talált az új finn kormány

Berlinből jelentik: (B. T.) A finn kormány átalakítását Berlinben általában különösebb megjegyzés nélkül vették tudomásul. Az a meggyőződés, hogy Finnország magafartását a Szovjet Unió elleni háborúban a kormányátalakítás nem érinti. Az új finn kormány alapvető szovjetellenes

beállítottsága és a kormányban képviselt új emberek személye Berlinben nem támaszt kétséget ebből a szempontból. Az új finn kormány ezért német körökben szives fogadtatásra talált, olyanra, amely megfelel a német-finn kapcsolatok barátságos jellegének.

Hivatalos lengyel jegyzék a szovjet-lengyel viszályról

Berlinből jelentik: (B. T.) A londoni lengyel hivatalos hírügynökség, a szovjet hírügynökség legutóbbi közleményére válaszként a lengyel kormány felhatalmazásával nyilatkozatot közöl a szovjet-lengyel határviszályról. A lengyel hírügynökség megismétli a korábban már kifejtett lengyel érveket, majd megjegyzi, hogy a lengyel menekült kormány február 25-i nyilatkozatában nem arra irányult, hogy ellentétet idézzen elő, amely je-

lenleg hátrányos lenne. Ez a nyilatkozat csak azt a megtámadhatatlan lengyel jogot kívánta megállapítani, — amellyel a lengyel nemzet a londoni menekült lengyel kormány által nyilvánított alapelveknek megfelelően kíván élni Lengyelországban az ukránokkal, oroszokkal és fehéroroszekkal egyetértésben. A lengyel kormány felháborodással visszautasít minden olyan célzást, amely kelet esetleges imperialista igényeire vonatkozik.

Két zsidó szociálista vezért végeztek ki a Szovjetunióban

Rómából jelentik: (MTI) A Popolo di Roma Buenos-Airesen át jelenti, hogy a washingtoni szovjet nagykövetség közlése szerint a Szovjet Unióban kivégezték Ehrlich és Alter volt lengyel szociálista vezéreket. A halálos ítélet indokolása szerint felhívásokat intéztek a szovjet csapatokhoz, hogy ne harcoljanak, hanem kössenek

békét a németekkel. A Newyork Times értesülése szerint William Green az amerikai szakszervezeti szövetség elnöke Litvinovnál lépéseket tett a két zsidószármazású volt lengyel munkásvezér megmentése érdekében. Közbenjárása azonban nem volt eredményes és Litvinov közölte Greennel a kivégzés tényét és megindokolását.

Pavlics államvezető látogatása a partizánok elleni harcok színhelyén

Zágrábból jelentik: (MTI) Az egész horvát sajtó feltűnő helyen jelenti, hogy Pavelics államvezető ellátogatott a Zágráb melletti Glimá község mellett levő hadműveleti területre, ahol a kormánycsapatok a partizánok

ellen harcolnak. Ez a község légvonalban 55 kilométerre van a horvát fővárostól délre, Károlyváros és Sziszek között. Ezen a környéken most folynak a végső tisztogató hadműveletek a partizánok maradványai ellen.

Marosvásárhely polgármestere Nagyváradon

Nagyvárad. Saját tud. Dr. Mályay Ferenc marosvásárhelyi polgármester Nagyváradon tartózkodik. Szombat délelben a polgármester látta vendégül a Hungária étteremben, délután megtekintették a város közintézményeit, este színházba megy a vendég s holnap továbbutazik Nagyváradról.

Huszezer köbméter fát vásárol a város a közüzemek részére

Nagyvárad. Saját tud. A közüzemek igazgatóságának szombat délelőtt tartott ülésén megbeszélések az üzemek szénrel és fával való ellátásának ügyét. A város körülbelül 20 ezer köbméter fát fog vásárolni s az erre vonatkozó kötelevek kiállítását az erdészeti felügyelőség közbejöttével eszközöli. Az igazgatóság kimondta, hogy legközelebb a helyszínen tart ülést, megtekinti az épülő kazánházat és felülvizsgálja több folyamatban lévő építkezést.

A polgármester javaslatára kimondta az igazgatóság, hogy a Schlauch tér elején lévő transzformátor bódét eltávolítják, hogy a tér szépségét képét ezáltal is javítsák. Hasonlóképpen eltávolítják a Bémer-téren és a Szent László-téren lévő kandallóbereteket, amelyek már hosszabb idő óta használhatatlanok.

Ügyosztályvezetői értekezlet a városházán

Nagyvárad. Saját tud. A polgármester elnöklétével ügyosztályvezetői értekezlet volt, amelyen résztvettek a város összes ügyosztályvezetői. Megbeszélést tartottak a miniszterelnökséghez felterjesztendő félelvi jelentést, amellyel kapcsolatban a város vezetősége felbírja a kormány figyelmét bizonyos itt tapasztalt körülményekre.

Az értekezleten a polgármester közölte az ügyosztályvezetőkkel, hogy a személyzet kellő időben adja be származási és képesítési okmányait, valamint azt is, hogy ha valamelyik tisztviselő áthelyezését óhajtja kérni, az erre vonatkozó kérvényt haladéktalanul nyújtsa be. Végül megbeszélést tartott az értekezleten a tisztviselők szabadságával és a katonai bevonulásokkal kapcsolatos teendőket.

Vasárnap délelőtt lesz a Törekvés közgyűlése

Nagyvárad. Saját tud. Az NMK. Törekvés vasárnap, március 7-én délelőtt 11 órakor a Munkásokon nagyteremben tartja évi közgyűlését, amelyen jelen lesznek Szabó János országgyűlési képviselő meghívására úgy a városi, megyei, mint más hatóságok képviselői is. A közgyűlés a jelölő bizottság által előterjesztett személyek megválasztását fogja eldönteni. Az egyesület vezetősége itt e sorokon keresztül kéri minden tagját és minden olyan sportkedvelőt, aki az egyesülettel rokonszenvez, hogy a közgyűlésen feltétlenül jelenjen meg. Ez alkalommal tart Szabó János, az egyesület elnöke beszámolót budapesti útjáról.

Kézrekerült a váradi Nyilaspárt betörője

A váradi rendőrség rádiókörözése alapján fogtak el egy többszörös éjszakai betörőt

Nagyvárad. Saját tud. A nagyváradi rendőrség rádiókörözése alapján az albertvári csendőrség tegnap elfogta Tamási János Dezső 32 éves géplakatossegédet, aki betörései lopás miatt több ízben volt büntetve. Legutóbbi büntetését 1942 október havában töltötte a nagyváradi kir. ügyészség fogházában. Kiszabadulása után 4 hónapon át bejelentetlenül tartózkodott Nagyváradon és a bűncselekmények sorozatos elkövetéséből tartotta fenn magát.

Beismerése szerint több ízben betört a nagyváradi Nyilaskeretes Párt helyiségébe, ahonnan 144 pengőt lopott.

Lakatos Béla nagyváradi lakos Árvaház-utca 3. szám alatti lakásába a fürdőszobán át jutott be bemészás útján. Innen 400 pengő értékű ruhaneműt lopott.

A Katolikus Leányotthon Pray György utcai helyiségébe az előtétítés alatt ha-

tolt be, ahonnan az egyik asztalfiókból 90 pengő készpénzt és 1 vég felanelt lopott 500 pengő értékben.

A régi református egyház irodáját alkulcsal felfeszítette, majd az asztalfiókból 24 pengőt ellopott.

A Kath. Kulturház Szent József utca 39. szám alatti helyiségébe három ízben tört be az előtétítés alatt. Ide szintén alkulcsal jutott be és ruhaneműket lopott. El akart vinni egy hangerőesítő készüléket is, de megzavarták.

Szatmárnémetiben a református lelkesi hivatalból 500 pengőt, a szomezédas iskolaszolga lakásáról gramofont és 20 lemezt lopott, végül Cegléden is elkövetett két éjszakai betörést.

A súlyos bűnrel terhelt betörőt egyelőre a kecskeméti kir. ügyészségnek adták át.

Felhívás a fegyvertartási engedélyek megújítására

A m. kir. nagyváradi kapitányság lapunk útján közli a következőket:

Felhívom mindazok figyelmét, akik fegyvert tartanak birtokukban, a 990/1943. M. E. rendelet azon rendelkezésére, hogy a f. évi február hó 23-ika előtt kiadott fegyvertartási és viselési engedélyek f. évi május hó 31-én érvényüket veszítik, ezért amennyiben fegyverüket továbbra is meg akarják tartani, annak új engedéllyel való kicserélését a rendőrkapitányságtól kérelmezniük kell. A kérelmet f. évi március hó 31-ig kell beadni s egy kérvényben több fegyverre is kérhető új engedély. A kérvényhez csatolni kell kérelmező születési anyakönyvi kivonatát és bejelentő-lapszelvényét s meg kell jelölni benne nevét, születési helyét, évét, vallását, vallásváltatás esetén előbbi vallását, foglalkozását, lakását, apja és anyja nevét. Fel kell tüntetni az engedélyezni kért fegyver részletes adatait, az előző engedély számát, keltét és a kiállító hatóságot. Azt is meg kell indokolni, hogy mi szükség van a fegyverre. Az, aki fegyvertartási engedélyének megújítását a fenti határidőig nem kérte, vagy akinek azt kérelme dacára a rendőrkapitányság folyó évi június hó 5-ik napjáig meg nem újította, köteles fegyverét az ahhoz tartozó löszerrel együtt f. évi június hó 15-ig a rendőrkapitánysághoz beszolgáltatni. F. évi május 31-ével a f. évi február hó 23-ika előtt kiadott löszer, robbanóanyag és robbantószer vásárlására kiadott engedélyek is érvényüket veszítik. Ezeknek megújítását a fegyvertartási engedélyek megújításához hasonló módon és határidőig szintén kérelmezni kell. Az, aki ennek megújítására nem kért, vagy nem kapott engedélyt, köteles az érvényét veszített enge-

dély alapján vásárolt löszert, stb-t f. évi június hó 15-ig a rendőrkapitánysághoz beszolgáltatni. Ezen rendelkezés a löszer, robbanóanyag, robbantószer előállításával, forgalombahozatalával és árusításával foglalkozó személyek, illetve vállalatoknak kiadott engedélyekre nem vonatkozik. Lakóhely végleges megváltoztatása esetén köteles a fegyvertartási engedély birtokosa az új lakóhely szerinti rendőrhatalóságtól 30 napon belül új fegyvertartási engedélyt kérni. Új engedély kiadása esetén engedélyes köteles a régi fegyvertartási engedélyt, — annak megtagadása esetén pedig annak jogerőre emelkedésétől számított 3 napon belül a kérdéses fegyvert is a rendőrkapitánysághoz beszolgáltatni.

Aki a fentebb felsorolt rendelkezéseket elmulasztja, kihágást követ el és két hónapig, háboru esetén hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

Nagyvárad, 1943. március 4.

Dr. Horváth György s. k.
m. kir. rendőrfőkapitányhelyettes.

NEMZETKÖZI KIALLITÁS SZÓFIÁBAN. A bulgár nevelésügyi ezöveztség a közeljövőben nagyváradban nemzetközi könyvkiállítást rendez Szófiában, amelyen főként a tengelyállamok ifjúságának nemzeti nevelését szolgáló könyvek lesznek láthatók. A nagy érdeklődéssel várt kiállításon Németország, Japán, Magyarország, Bulgária, Finnország, Horvátország, Szlovákia és Románia vesznek részt könyvtérmeleükkel. (MTK)

Jöjjen a „Mátyás” étterembe Katolikus Kör Szilágyi D. u. 5.

Izletes konyha!

Kitünő italok!

Minden vasárnap zenedélután

Horváth Koka József cigányzenekara muzsikál

Figyelmes kiszolgálás

Telefon 18-50

Mozik műsora:

APOLLÓ: Pista tekintetes úr.
BELVÁROSI: Zoro és Huru (A két örömapa).
KORONA: Külvárosi őrszoba.
GASINO: Egy éjszaka Erdélyben.

Putnik Bálint szinigazgató beszámolója a szinügyi bizottság ülésén

Nagyvárad. Saját tud. A szinügyi bizottság péntek délelben ülést tartott, amelyen Putnik Bálint szinigazgató beszámolt az eddigi évről és ismertette a jövő évről vonatkozó terveit. Előadta, hogy a következő idényben nem tud a maihoz hasonlóan nagy társulatot szervezni, mert a színészek az állandóan növekvő drágulás miatt máris olyan igényeket jelentettek be, amelyek kielégítését a színház jövedelme a város által nyújtott évi 10 ezer pengő támogatás mellett nem bírja meg. A színház havi 24 ezer pengő kiadásával dolgozik s noha az utóbbi időben a közönség színházjáró kedve érezhetően növekedett, a költségvetés kiegyensúlyozottságát emelkedő havi fizetések mellett biztosítani nem lehet.

A szinügyi bizottság tagjai kifogást emeltek különösen a prózai társulat összetétele miatt és rámutattak arra, hogy az évad folyamán több értékes színész, így Sármaszky és Baray kivált a társulathoz, anélkül, hogy pótlásukról gondoskodás történt volna. A szinigazgató ismertette erre a két tehetséges színész szerződése felbontásának körülményeit és azokat a nehézségeket, amelyekbe új, megfelelő erők szerződtetése az évad közepén ütközik.

A bizottság egyik tagja ezútszóra megmondta, hogy a színház több színművet adjon elő, amire a szinigazgató válaszában, a zenés darabok nagyobb látogatottságával érvelt.

A legmodernebb
róruha szabászatra
mestervizsgálókat is sikerrel előkészít
GAZDAG nőiszabó
Ritók Zs. utca 13.

Az „Alvinczi huszárok” előadása a MAV alműhely kulturtermében

Nagyvárad. Saját tud. Immár több esztendeje működő Nagyváradai MAV. Alműhely „Turul” Dal- és Önképzőkör műkedvelő csoportja nagy szorgalommal és lelkesedéssel fáradozik azon, hogy közönségének, mint már oly sokszor a multban — ismét egy kellemes és vidám estélyt szerezzen.

Vasárnap délután 5 órai kezdettel hozzák színre Fényes Szabolcs: *Alvinczi huszárok* című 3 felvonásos operettjét. A darab főszerepeit Bodnár Béláné, Kenyeres Istvánné, Fudally Manika, Ispán Nusika, Harabula András, Kiss István, Mészáros Lajos, Kenyeres István, Lajos Ernő, Szabeny Imre, Tamás Ferenc, Gróza Sándorné, Szűcs Rózseika, Mojsza Nusika, Szolnoky József, Lastofka János, Schmausz János alakítják. Az énekezőmunkát betanította és a bővített zenekart vezényli Vincze László. Az előadás iránt városszerte nagy érdeklődés nyilvánul meg.

Spelman elutazott Casablancába

Teljes megsemmisítés előtt áll a csungkingi kormányzat. Megszilárdult a németek keleti védelme

Tangerből jelentik: (MTI) A Stefani jelenti: Algirból érkezett jelentés szerint az északamerikai főparancsnoksághoz közelálló körökben úgy tudják, hogy Észak-Afrikában a közeljövőben nagyjelentőségű politikai esemény történik. Értesülések szerint felállítják az amerikai főkormányzói hivatal, amelynek feladata lesz az Egyesült Államok érdekeinek megőrzése a megszállt országokban. A hivatal élére állítolag La Guardia, Newyork főpolgármestere kerülne kormányzói minőségben.

Sevillából jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Spelman newyorki érsek pénteken gépkocsin Gibraltárra utazott, ahonnan Casablancába megy tovább.

Berlinből jelentik: (MTI) Híleték es helyen megjegyzi, hogy Ribbentrop és Mussolini találkozájáról kiadott közleményben a kisebb európai államok irányában kifejezésre jutott a magatartás ugyanolyan, mint avilyent annakidején a háromhatalmi szerződésben lezögeztek. Ez a szerződés pedig nem ismer különbséget nagyhatalmak és kis államok között.

Olasz visszhang a Mussolini-Ribbentrop találkozásról

Rómából jelentik: (MTI) Olasz politikai körökben továbbra is foglalkoznak a Duce és Ribbentrop legutóbbi megbeszéléseinek nemzetközi visszhangjával. Egyre világosabbá válik — mondják olasz politikai körökben — hogy a tengelyhatalmak a végsőkig folytatandó háboruban Európa jétéért és civilizációjáért harcolnak. A balti államok sorsa, valamint a lengyel kérdés feszegetése a szovjet részéről eléggé mutatja, hogy a bolse-

vista veszedelem nem propagandisztikus fogás a tengelyhatalmak részéről, hanem valóság. Politikai körökben ismét nyomatékosan megállapítják, hogy Mussolini és Ribbentrop tanácskozásaihoz fűzött magyarázatokban nem lehet semmiféle puhatolódást, vagy burkolt ajánlatot sejtetni, hanem azok a hagyományos és egyenesvonalú olasz politika megnyilvánulásai.

Charkov mellett megsemmisítés előtt áll a harmadik szovjet hadsereg

Berlin. (MTI) A Führer főhadiszállásáról közlik a Német Távirati Irodával. A véderő főparancsnoksága jelenti: Erős ellenséges csapatokat, amelyek még a jég kihasználásával a kubáni hídfő északi szárnyát igyekeztek megkerülni, a legutóbbi napokban szétvertük és tovább üldöztük a Lagunák közé. Több száz foglyot ejtettünk és fegyverekben, valamint hadianyagban jelentős zsákmányt ejtettünk. Az ellenségnek véres veszteségei voltak. A doneci arconalon visszafoglaltunk sok helységet, köztük Lisicsanszk városát. A mögöttes terepet megtisztítottuk az ellenség szétugrasztott alakulataitól. A Charkovtól délre bekerített harmadik szovjet hadsereg, amelyet szűk térre szorítottunk össze, a megsemmisítés előtt áll. A csütörtöki napon meghiusítottuk a kitörési kísérleteket. Kurszktól nyugatra és Oreltől északnyugatra az ellenség folytatta támadásait és igen súlyos veszteségeket szenvedett. Gshatsk és az Ilmenó közötti arconalszakaszon sok ellenséges előretörést hiúsítottunk meg. Két oldalt Starajarszától az ellenség tömeges erővel támadásokra indult. Változatos harcok után sikerült itt is valamennyi támadást visszaverni.

A tuniszi arconalon csütörtökön élénk tüzési és felderítő tevékenység folyt. Német repülőkötelékek je-

lentős veszteséget okoztak az ellenségnek. Harci gépkötelékek a péntekre virradó éjjel Philippevillét támadták. Súlyos találatok értek három nagy szállítóhajót.

Távolharcigépek az Atlanti-óceánon felgyújtottak három nagy kereskedelmi hajót, amelyek oldalukra dőltek.

A csütörtöki nap folyamán egy amerikai bombázókötelék behatolt Hollandia és Nyugat-Németország területére felé. A lakosság körében veszteségek voltak. Nagy számú holland gyerek meghalt. Vadászipilók lelőtek 10 négymotorosgépet.

Angol gépek a péntekre virradó éjjel bombákat dobtak Nyugat-Németország helységeire és zavaró repüléseket hajtottak végre a Kelet-tenger partvidékén. Egy gépet lelőttünk.

Német búvárszadok már a hónap első napjaiban sikereket értek el és 13 hajót elsüllyesztettek 97.100 tonnával. Két hajót megtorpedóztak.

Végleg bezárult Ubrajna kapuja a bolsevisták előtt

Berlinből jelentik: (Interinf) Az Ubrajnába vezető kapu, amelyről a bolsevisták azt hitték, hogy szélesre tárult, most végleg bezárult. Teljesen meghiusult a szovjet főparancsnokság hadászati terve, nevezetesen a német

déli szárny megsemmisítése. Mius, Donec és Charkov térségben az egyetemes vezetésű német kötelékek kezükben tartják a hadászatiag fontos állásokat. A német kötelékek harcierejét jellemzi a 3. szovjet hadsereg bekerítése. Charkovtól délre szorosabbra vonták a gyűrűt a harmadik szovjet páncélos hadsereg körül. Egy dan-

Sikeres német ellentámadások a Donec vonalán

Berlin. (MTI) A Német TI jelenti: A pénteki hadijelentés kiegészítéséül közlik: A keleti határon március 4-én a kubáni hídfőnél és a miusi arconalon nem történt más harci cselekmény, mint a bolsevistáknak néhány hiábavaló helyi előretörése. A doneci arconalon sikeres német ellentámadások folytak és a Donec déli partján több mint 250 kilométer szélességben megtisztították a terepet az ellenségtől. A harmadik szovjet páncélos hadsereg körül végleg bezárult és mégjobban összehúzódtak a gyűrű. Az ellenség kísérleteket tett a kitörésre. Oreltől délre nyugatra és északnyugatra indított ellenséges áradásokat mindenütt vissza-

dárt, amelynek sikerült kitörni a gyűrűből, utólértünk és harcrakényszerítettük. A dandár legnagyobb részét megsemmisítettük. Az egyik német hadsereg támadó ele előtt különös sikerrel támogatták a harcokat a német repülők. 18 páncélost megsemmisítettek. Kaukázus nyugati részében a kubáni hídfőnél a bolsevisták áttértek a lagunák vidékén indított előretörésekre, amelyeket azonban meghiusítottunk. A bolsevista rohamcsapatok megsemmisítésében nagy része volt a légierőnek. Novoroszjszk térségben a német parti tüzéség szétvert egy újabb szovjet partraszállási kísérletet.

vertük és az ellenséget visszavetettük. Gshatsktól keletre a szovjet csak helyi támadásokat intézett. Az az állítása, amely szerint megszakították a Vjazma—Szmolenszk közötti vasutvonalat, egyike a szovjet hirszolgálat szokásos kitalálásainak.

Berlin. (Interinf.) Észak-Tuniszban csütörtökön érezhetően csökkentek a harci cselekmények. Német harci csoportok tovább haladtak előre nyugat felé. Német harci gépek eredményesen támogatták az előnyomulást. Telitalálattal megsemmisítették két nehézüteget. Zuhánóbombázó gépek elpusztítottak ellenséges vasutvonalakat. Német vadászok szétugrasztottak egy szállítóoszlopot. Philippeville kikötőjében négy egyenként 8.000 tonnás gőzöst súlyosan meg rongáltunk.

Csangkaisiek ügye végképen elveszettnek tekinthető

Tokió. (MTI) A Német Távirati Iroda keletázsiai heti jelentése a következőket mondja a keletázsiai helyzetről: Miközben a japán főhadsereg nemrégiben az ellenségtől nem akadályozva végrehajtotta a Csendes-óceán délnyugati részén levő arconalainak hadászatiag jelentős megtisztítását, változatlanul tovább folyik a harc Csungking ellen. Ez a harc a kínai-burmai és india-burmai határvidéktől a japán felvonulás legdélibb sarokpillérjéig, egészen Hupeli tartományig terjed. Itt Litehein tábornok — a legutóbbi 7 hét alatt a harmadik csungkingi tábornok, — éppen most adta fel a harcot Japán ellen és fogságba kerülése után nyomában a nankingi kormány rendelkezésére bocsátotta magát, mert, mint hangsúlyozta, Csungkingban a katasztrófális hadianyaghiány miatt

nincsenek abban a helyzetben, hogy ellenállást tanúsítsanak a japánokkal szemben. Feltűnő módon egyre több

Gyermekek

önként kéri a hashajtót, ha egyszer Darmolt kaptak. A Darmol ize kitűnő és fájdalom nélkül hat. Ezért szereti a gyermek. **DARMOL**

jel mutat arra, hogy Csangkaisiek ügyét végleg elveszettnek lehet tekinteni. Csungking most a gazdasági arconalon közelebb van az összeomláshoz, mint bármikor a háború folyamán. Ha tárgyalni lesz kénytelen ez azért történik, mert lakosságát betegség pusztítja, úgyhogy az emberek tömegesen halnak meg a nyílt utcán.

Ünnepelték Spanyolországban a hazatérő önkénteseket

Madridból jelentik: (MTI) A Stefani Iroda jelenti: Az Azur Hadosztály több mint ezer önkéntese, Szovjetországból pénteken érkezett vissza Burgosba. A hatóságok képviselői és a lakosság lelkes örömmel fogadták őket. A város fel volt lobogóva, az üzleteket és hivatalokat zárva tartották. A lakosság tömegesen jelent meg az utcákon, hogy ünnepelje a felvonuló önkénteseket. Kiáltások hangzottak fel: Eljen Spanyolország! Eljen a tengely! Le a bolsevizmussal!

Szóltatóból jelentik: (MTI) A Stefani Iroda jelenti: A Slovo „Bolsevista veszedelem” címmel vezércikkben a következőket írja: Minden balkáni ál-

lamnak, elsősorban Bulgáriának nemzeti kötelessége, hogy minden eszközzel védekezzék a kívülről fenyegető és belülről próbálkozó kommunista veszedelemmel szemben. Ha Bulgária szabad nemzet akar maradni és meg akarja őrizni kulturáját és hagyományait, akkor minden erejével szembe kell szállania a bolsevizmussal.

FERENC JÓZSEF
KESERŰVIZ

Torlódás lesz!

TAVASZI KABÁTJÁT, BALLONJÁT

adja most, idejében **tisztíttatni**
VÉGH céghez Bémer-tér 2, Lilliom-utca 2.
Szent László-tér 10.

Szövetkezeti mozgalom és egykéz

Oberding József érdekes tanulmánya a Közgazdasági Szemlében

III.

A Futurát 1919-ben alapította az Országos Központi Hitelszövetkezet és a „Hangya” Központ közös áruforgalmi szervévé. A Futura megalkotásával azt a célt kívánta elérni, hogy a kötelekükbe tartozó szövetkezetek, melyek szórvaosan már azelőtt is foglalkoztak mezőgazdasági termények értékesítésével, ezután azt központi irányítás mellett rendszeresen végezzék s a szövetkezeti értékesítésbe minél több szövetkezet kapcsolódjék be. A mezőgazdasági termények szövetkezeti értékesítésének a megszervezése tehát a Futura hárult. Kitzűzött céljának megfelelően a vidéki hitel- és fogyasztási szövetkezeteket elsősorban és a gabonagyűjtés ellátására szervezte be. A szövetkezetekkel bizonyos megállapodást kötött, számukra gabonaráktárat létesített. A ga-

bonaárak tőzsdei jegyzését naponta közölte a szövetkezetekkel. Törekvése odairányult, hogy bizományosai révén megkaphassák a termelők azt a szükséges tájékozódást, melynek birtokában terményeik értékesítésénél jogos érdekeiket bármely kereskedővel szemben megvédetik, terményeikért az azt megillető legmagasabb árat érhecsék el. A magasabb celi tehát a kisgazdák jobb terményértékesítésének az előmozdítása volt. A Futura árhírszolgálatával és az eladásra kínált minden készletnek a hivatalos tőzsdei áron való átvételével megakadályozta azt, hogy az értékesítési piacoktól távolos és tájékozatlan gazdákat kihasználhassa a kereskedelem. A Futura közreműködése folytán a kereskedelemnek is azt a legmagasabb árat kellett fizetnie, ahogy a Futura vásárolt. A tevékenységével tehát „a szövetkezeti árvédelmet” valósította meg.

gazdasági állam vagyunk, ily közvetlen kényszerhez nem fordult a kormány. Nálunk megelégedett a kormányzat azzal az intézkedéssel, hogy az árubehozatal, illetve a mezőgazdasági termények kivitele terén előnyben részesítse a kontingensek szétosztásánál a szövetkezeteket, illetve bizonyos cikkek forgalmi lebonyolítására csak egy szövetkezetnek adott engedélyt. Így közvetet úton — a jobb értékesítés biztosításával — tereli a gazdákat a szövetkezeti szervezkedés felé.

Magyarországon a legészakozóbb szövetkezeti egykéz szervezettel a „Futura” után a budapesti „Hangya” Központ rendelkezik. A „Hangya” mint termelő-, értékesítő- és fogyasztási szövetkezeti központ alakult meg négy évtizeddel ezelőtt. Szövetkezetei azonban a termelés és értékesítés szövetkezeti megszervezését a már általánosságban érintett okok miatt nem tudták keresztülvinni. Mindenhöz hozzájárult hazánkban még az, hogy fiatal szövetkezeti mozgalmunkat a világháború nyugodt fejlődésben megakadályozta, sőt az ország megcsönkítése folytán visszavetette.

A külföldi gabonaértékesítés kérdése

Az 1918—19. évi forradalmakat követő években, felvásárolt készleteit elsősorban a közellátásnak bocsátotta rendelkezésére a Futura. A későbbi években összekötöttét építette ki az európai gabonabehozatali országok felé, különösen Ausztria, Németország, Csehszlovákia és Olaszország piacain helyezve el a magyar kiviteli készleteket. Mikor a gazdasági válság után a kötött gazdasági rendszerre való áttérés kezdetét vette, a Futura már az egész országot behálózó és a külföldön előnyös összekötöttesekkel rendelkező szervezetté nőtte ki magát. A később kialakuló nemzetközi árucserforgalomban — mint említettük — Németország egykézét jelölt ki a gabonabehozatal lebonyolítására s azt a kormány is egykézre bízta a kivitel. E szerepre kész szervezetként kínálkozott a Futura.

A Futura szinte észrevétlenül nőtte ki magát az új gazdasági rendszerben gabonaértékesítő egykézzé. Később a gabona mellett kiterjesztette

tevékenységét a gyapjuértékesítés megszervezésére is. A gyapjúkereskedelem és gyapjúfeldolgozó ipar egyseges fellépésével nagymértékben befolyásolhatja az árakulást. A vásárlások korlátozásával tetszős szerint alakíthatja az árakat. A Futura ennek ellensúlyozására a termelői érdekek védelmében minden tételt felvásárolt, amit a gyapjúkereskedelem és gyapjúfeldolgozó ipar azzal a számdékkal hagyott a piacon, hogy nyomja az árakat. Ma már a gyapjúfeldolgozó ipar a Futura által meghatározott árakon kénytelen átvenni a számára szükséges tételket. A Futura által keresztülvitt áremelés következtében fellendült juhtenyésztésünk is, számbelileg megnövekedett juhállományunk. Ennek jelentőségét, a mai önellátásos és különösen háborús gazdálkodásban, felesleges méltatnunk. Ezen eredmények elérése nem vált volna lehetővé az egykéz által szervezett mezőgazdasági értékesítés nélkül.

Értékesítő szövetkezetek külföldön

Amint a Futura példájából látjuk, a mezőgazdasági termények szövetkezeti értékesítését célzó elgondolás a mezőgazdasági termelőknek értékesítő szövetkezetekbe való megszervezésére irányuló törekvés, a kötött gazdasági rendszerben már szükség-szerűleg lép fel. A liberális gazdasági rendszerben magyaránú mezőgazdasági szövetkezeti értékesítő szervek tisztán az önkéntes elhatározás alapján, egyrészt a gazdatársadalommal kapcsolatban már említett okok, másrészt pedig a kapitalizmusok szervertett világpiac hatalmi súlyánál fogva, nem alakulhattak ki. Ahogy azonban a világgazdaság piaci szabadsága helyébe a megkötöttség, a szervezett gazdasági forgalom lép, a mezőgazdasági termények értékesítésére a szövetkezeti szervezet kínálkozott a legalkalmasabbnak. Ezt maga az állam kereskedelmi politikája ismertte fel és sok helyen állami

kényszerrel írta elő a mezőgazdasági termelők értékesítő szövetkezetekbe való tömörülését. Angliában például az 1931. évi Agricultural Marketing Act — a mezőgazdasági termények értékesítésének a megszervezéséről szóló törvény — abból a megállapításból indul ki, hogy a szövetkezeti értékesítés az egyetlen módszer, melynek segítségével a mezőgazdasági termények értékesítésének a rendszertelenségében rendet lehet teremteni. A gazdák azonban nem látják tisztán helyzetüket, érdekeiket nem ismerik fel világosan, ezért az önkéntes szövetkezeti tömörülésükre nem lehet várni. Az állam feladata, hogy a közös értékesítési szervekbe való tömörülésüket kikényszerítse. A törvény — mint már említettük — el is rendelte a kényszerértékesítő szövetkezetek alakítását, ha a gazdák többsége a teltt dönt. Hazánkban, bár túlsúlyban mező-

Samarjai kárpitos

ui helyiségében
Rákóczi-ut 12.

Készít és árusít mindenféle
kárpitozott butort.

A szövetkezeti nevelőmunka csak az utóbbi időkben tud eredményt felmutatni. A gazdatömegek kellő öntudatosítása nélkül a szövetkezeti értékesítés szélesebbkörű megszervezéséhez nem lehetet hozzányúlni. Kétségtelen, hogy nagy előnyt jelentett a szövetkezeti mozgalom számára ebből a szempontból a kötött gazdasági rendszer, mely a szövetkezeti szervezetekre, mint kiépített organizmusokra előszeretettel támaszkodik mindenütt. A kötött gazdasági rendszerben nemcsak technikai szempontból — mint a célnak megfelelő kiépítettségű szervezet — részesül előnyben, a szövetkezeteket, de a gazdasági élet szempontból is, mert a szövetkezetek a népi gazdasági jólét előmozdításával a kiegyensúlyozott gazdasági élet és a társadalmi munkaközösség megteremtésével, megegyeznek a kötött gazdasági rendszer eszméivel.

(Folytatjuk.)

Ha szavát meghalljátok

Röpiratot kaptam a kezembe. Elolvastam s valami megmozdult a szívemben. A lélek ujongott fel bennem: Szentlélekjárás lesz a városunkban! Megkezdődik a nagybőjt, az elmélyülésnek, a magunkhaszállásnak az ideje. Az idej nagybőjti időszak is meghozta városunkba a lelki megújulásnak a lehetőségét. Március 28-a és április 4-e között lelki gyakorlatok lesznek Nagyváradon. Mindenkor időszerű és szükséges a lelki gyakorlat, hiszen valamiképpen a kereszténység belső lényegéhez tartozik a folytonos jobbülés kötelessége. A keresztény ember nem alkudhatik meg az élet szennyező körülményeivel. A keresztény életörékvése a „Sursum Corda”, „Fel a szívekkel”. De emberek vagyunk: Föld és Ég fia. Ez hozza magával az örökös küzdelmet és a folytonos vigyázat és megújulás köteleességét. Uralkodóvá kell tennünk magunkban a nagyobb értékeket, a lélek törekvéseit és igényeit.

Ezért kopogtatnak a kis röpcédulák most is szívünk kapuján, hogy becsüljük meg magunkban azt, ami egész életünknek a legnagyobb értéke, a lelket. Amilyen a lélek, olyan az élet. A lélek alkotja meg a kultúrát, a lélek hozza létre a technika csodáit, az emberi boldogulás és megelégedettség eszközeit. Ha nem volna lélek, akkor hiányoznának a földről minden alkotás, amely miatt most csodálkozva állunk meg az ember előtt. Ha nem volna lélek, nem lenne tudomány, művészet, vallás, nem lenne templom, iskola, műhely. Bárhova tekintünk, mindenütt a lélekbe ütközünk, ott látjuk minden emberi alkotáson a nyomát. A társadalmi berendezkedéseket a lélek irányítja s irányításától függ népek jóléte, békéje, boldogsága. S hogy lesz-e új világ, arra is a lélek adja meg a feleletet. Csak a megújult lélek alkothat új világot: Új bort nem töltenek ó tömlőkbe, mondja az Údvőzítő, hanem az új bort új tömlőkbe töltik.

Ha valamikor szükséges számunkra a megújulás és az Istenhez való közelítés, akkor ma fel kell ismernünk az idők já-

rásában az Ur sürgető felszólítását: El a régi kovásszal, hogy új tésztává legyetek. Új világot kell magunk körül alkotni, mi vagyunk a kovász, át kell hatnunk az Isten életével a világot, hogy Isten gondolatait tükrözze, hogy Isten gondolatain, a legbiztosabb és leg-erősebb alapokon épüljön fel az új világ.

Az örök cél szolgálatán kívül ez a világot alakító célkitűzés teszi számunkra köteleessé, hogy ma fokozottabb mértékben hasonuljunk Istenhez. Eleget szenvedett már a világ, mert botorkáló, emberi véleményekre építettünk kultúrát, tőle vártunk emberi jólétet s könyvet és pusztulást arattunk gögös elbizakodottságunkban. A kártyavár összeomlott, maga alá temet bennünket s mi jajongunk, sirunk és vágyódunk a jobb jövő után. Ember, tedd kezét az örök bölcsesség, az Isten kezébe! Add át életed az Ő irányításának! Ha világot akarsz alakítani, csak Azzal teheted, aki a világot alkotta s aki megszobta a világ rendjének törvényeit. Ember boldogságot keresel? Csak ott találod igazi boldogságot, ahol az örök boldogságot sugározzák.

Lelked, örökboldogságod, hazád és az új világ azt kéri tőled, hogy fogadd szeretettel a lelki gyakorlatra szóló felhívást, mert Isten hív az elmélyülésre. Ezért „ha szavát meghalljátok, meg ne keményítsétek a szíveteket!”

Virág Jeromos.

TARKÓ LAJOS NÉPMŰVELÉSI TITKÁR KITÜNTETÉSE. A MTI. jelenteti: A kormányzó a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy a magyar iskolán kívüli népművelés hivatalos szervezetének húsz éves évfordulója alkalmával a népművelés szolgálatában szerzett érdemeiért Tarkó Lajos biharmegyei népművelési titkárnak elismerését tudtul adják.

NAGYHATALMAK BIRKÓZÁSA A VILÁGURALOMÉRT

Irta: Polyák István

Az Amerikai Egyesült Államok külpolitikájáról még csak néhány évvel ezelőtt is azt írhatta a történész, hogy „nincs egységes elvhez vagy egyetlen célkitűzéshez igazodó külpolitikája, hanem az tulnyomólag regionális jellegű. Egészen más szempontok és megfontolások befolyásolják az európai államokkal való érintkezésnél, mint a Távolkeleten, vagy magán az amerikai szárazföldön”. Ma már nyilvánvaló az „egységes elv” és az „egyetlen célkitűzés”. S ha az említett három irányban — Európa, Távolkelet, amerikai szárazföld — más és más képet mutat az USA külpolitikája, ez csak megerősíti az egységes elvet és az egyetlen célkitűzést. Belső erejének, földrajzi, gazdasági, történelmi, népi adottságainak megfelelő világhatalmi szerepet akar biztosítani magának a másfél évszázados kortól alig meghaladó államszövetség. Szándékosan kerültek el a világhatalom említését. Az első világháborúval ugyanis lezárult az a történelmi időszak, amelyben egyetlen hatalom világhatalma lehetséges volt. Ma már csak világhatalmi állásokról s egymással versengő, a nagy világot keresztül-kasul metsző erővonalakon osztozkodó, vagy marakodó hatalmak változó erőviszonyairól beszélhetünk.

Az első világháború befejezése után hamarosan nyilvánvaló lett, hogy a brit világbirodalom mellé hatalmas és félelmetes versenytársak nőttek. Az Amerikai Egyesült Államok, Japán, a Szovjetunió az a három nagyhatalom, amely külpolitikáját világhatalmi szempontok szerint vezeti. A német vezetés alatt álló Európa jelenleg a legtisztább kontinentális politikát üzi. Legszűkebb értelemben vett gazdasági, kulturális, történelmi patrimoniumáért vívja élethalálharcát olyan hatalmakkal, amelyek mindnyájan világpolitikai számításokkal dolgoznak s ha győznének, csak csatateret szereznének elkerülhetetlen özszezsapáshoz. Valóban tragikus hogy a vén Európának, a mai kultúra és civilizáció bölcsőjének kell elvieselnie három testéből kiharadt nagyhatalom súlyos nyomását s ezt a nyomást csak a távoli világgrész nagyhatalmának, a színes Japánnak ellentétes elhelyezkedése enyhíti valamennyire.

1

A második világháború elindulásánál ellenségeink valóságos töbzódtek a humanista szölamokban. Világhatalomra való törekvéssel vádolták meg Európa vezető hatalmát. (Anglia a XVII. század óta nem tartozik Európához) Németországot akkor, amikor Anglia többszázados világhatalomra tekinthetett vissza, az Egyesült Államok és a Szovjetunió pedig egész gazdasági és katonai, illetve csak katonai gépezetével arra várakozott, hogy tervszerűen előkészített bonyodalomban jól előkészített tervét valóráváltssa. Az európai nemzeti imperializmusok kora a frankfurti békével (1871) kezdődött és Viktória angol királynő India császárnőjévé való koronázásával (1876) inaugurálódott. de 1914-ben már le is zárult. Tagadhatatlan, hogy ebben az időszakban Németországban is erős imperialista irány érvénye-

sült és hatalmas eredményeket mutatott is fel, de Anglia ekkor már szinte behozhatatlan előnnyel rendelkezett. A XVIII. és XIX. században a kontinens nemzeti államai egységük megalkotásával és határaik megváltoztatásával, védelmével voltak elfoglalva. Angliának ezzel szemben ropant erőmegtakarítást jelentett, hogy figyelmét és energiáit másfelé, tengerre, gyarmatokra fordíthatta. Anglia előzhetett. Időben és térben előbevéhatott azoknak a népeknek, melyek a határ, s részben az egység kérdése miatt ugyanabban az időben nem voltak vele versenyképesek. A német rivális világhatalmi törekvéseket csirájukban fojtotta el a tényleges világhatalom, Anetia. Az első világháború után kezdődő és a második nagy világháború kezdete közötti idő csak éppen egy nagyarányú belső katonai és gazdasági önvédelmi megszerveződést tett lehetővé Németországban. Hogy ez a megszerveződés mennyire távol állott mindenféle világhatalmi tervezéstől, azt bizonyítani felesleges. Ma már a tények beszélnek és mindennél ékesszólóbban hirdetik, hogy az angol, amerikai, szovjet és japán világhatalmi versengés kibontakozásának vagyunk a tanúi.

2

Tehát újabb imperialista kor Nvu-godtan nevezhetjük annak, mert imperialista törekvések ütnek rá a jellemző bélyegre. Mégis lényegesen különbözik az előző kortól, ezt már is megállapíthatjuk. 1871 után csak arról volt szó, hogy Anglia megtartja-e világvezető szerepét, vagy más európai hatalom veszi át a helyét? 1914-ig egy vezető világhatalom döntő túlsúlyán épült fel a világpolitika. Ennek a túlsúlynak az ingadozása határozta meg a béke és a háború kérdéseit is. A közel három évszázados angol külpolitikai norma, a kontinentális egyensúly elve, szinte kísérteties pontossággal és biztonsággal működött. Anglia a XVII. század óta tengeri és tengerentuli tevékenységet fejtett ki s ha egy másik nép hatalmi törekvéseivel konfliktusba került, szövetségei, részben pedig expedíciós seregeinek segítségével az európai szárazföldön igyekezett mérkőzni ellenfelével. Ez az ellenfél időnkint az az állam volt, amelynek versenye a tengeren és a tengerentul a legnagyobb volt. Minden kisebb vetélytárs kiméletben, sőt kedvezésben részesült. A támadás egész sulya az egy nagy ellenfél ellen irányult, amelytől Anglia nem csak külön megkárosítását, de saját hatalmának megsemmisítését féltette.

Ha pedig a nagy ellenfél a versengésben alulmaradt és ártalmatlanná

lett téve, Anglia arra törekedett, hogy a legközelebb egy esetleges másik, új hatalommal vívott küzdelemben már szövetségeseül nyerje meg. Jellemző példa erre Franciaország és Anglia viszonya 1815-ben és 1914-ben.

1914-ben Anglia még számos szövetségest tudott felvonultatni világhatalma védelmére és mozgósíthatta a világ minden gazdasági erejét a német versenytársal szemben. 1914-ig igazi ellenfele már nem a Harmadik Birodalom, hanem a szövetség s tábor. A történelem alakító vezetői lényegükben változtak meg. A világhatalmak jelentkeznek Anglia világrendező és kihasználó szerepének átvételére a földgömb különböző részein. Németországtól nem várhatnak és nem is várnak semmit ezek a világhatalmak. Annál többet azonban Angliától. Ez a belátás már az angolok között is kezd tért hódítani.

Egy igen jónevű angol állampolitikai író a történelem jövő fejlődéséről írva, úgy látja, hogy az Ancliót segítő erők megváltoztak. A jövő a nagyobb területek s Anetia a még fejlődő Amerikához képest éppúgy kicsi, mint a XVII. századbeli Hollandia Európához képest. A földrajzi elsőség már nem a miénk — írja ez a szerző — mert Amerika nem csak a nyugati partot jelenti, hanem a két tengerre néző kontinent, s amint a csendes-óceáni kereskedelem fontossága nő, Anetia régi központi szerepe az Újvilág birtokába megy át.

3

Amerika másfél évszázados történelmi útján jól kivethető mérföldkövek jelzik a mai imperialista világhatalom kibontakozását. A tudatos imperialista politika első képviselője az idősebb Rooseveltt, aki 1904-ben megkezdte a Panama-csatorna építését, a tudatos világhatalmi törekvések szimbólumát. Ez az Amerika még valotta bizonyos értelemben az Európától való elszigetelődés politikai elvét hirdette a tengerek szabadságát, Monroe tanát. A világháború után de különösen a második nagy világháborúban nyilván és világosan hirdeti a puritanizmus prófétái megszállottságával világhatalom elhivatottságát. Ezzel a tiszta frázismentes imperializmussal, amely az „American Century”-ben nyer történelmi megfogalmazást, már nem fér össze a sok régi elv a nagy amerikai államférfiak hagyatékából. Az elszigetelődés elve, a tengerek szabadsága, Monroe tana már mind a mult emléke. Eleinte volt ebben az imperializmusban bizonyos angolszász faji színezet. Az Atlantic Charta megalkotása előtt és közvetlenül utána csak úgy visszhangzott a világ az angolszász közös érdekek emlegetésé-

től. Azóta teljesen elhalkult ez az egyébként természetesnek látszó kapcsolat hangoztatása. Amerika skrupulus nélkül vetette magát rá az angolok kiszolgáltatott pozícióira. Még a hírhedt egyensúlypolitikát is megpróbálja alkalmazni olyan értelemben, hogy a Szovjetuniót játssza ki angol-szász testvére ellen. Így hamarabb reméli örökségének átvételét. Igaz, hogy minden számításnak van néhány non putarem-e, néhány gyenge pontja s ezek bőségesen elegendők ahhoz, hogy a végeredményt lényegesen megváltoztassák. A Szovjetunió még ma is ismeretlen az egyenletben. Japán szerepét sem lehet pontosan meghatározni és körvonalazni. Támaszpontjaink és nyerasanyagbázisaink birtokában néhány év elteltével döntő sullyal szólhat bele nemcsak a Csendes-óceán, hanem az összes tengerek sorsába. Európa kontinentális politikája is sikerrel kiállhatja a próbát s ez a próba lehet sokat szenvedett kontinensünk nagyobb egységének, szorosabb összezárkozásának eszköze is. Minden jel arra mutat, hogy ez a folyamat megindult és már is szép eredményeket hozott.

Bennünket, magyarokat sohasem téríthet el történelmi hivatásunk tudatos hordozásától a hatalmak világme-
retében üzőt nagypolitikája. Az értéket végeredményben úgy sem az ezer kilométerek, százmilliónyi népességek, mérhetetlen gazdasági kinccsek, eget-földet rengető katonai erők jelentik, hanem a lélek és az igazság s ezek hűségének szolgálata. Mi akarjuk, hogy megmaradjon Európa és benne megmaradjunk mi is az igazság nevében. Ebben a pusztá létért folytatott küzdelemben Isten fenntartó jobbja kapaskodtunk s tudjuk, hogy ez a legerősebb támasz. Mert az eljövendő századok történetírója ha végigtekint sokat hányatóit korunk eseményein, csak azt írhatja le, amit a középkor jámbor krónikása a frankokról — gesta Dei per Francos — gesta Dei per Americanos.

Pasztörizált tejet osztanak ki hétfőtől kezdve a tejtegyekre

Nagyvárada. Saját tud. Nagyon sok indokolt és jogos panaszt fog megszüntetni az a közellátási intézkedés, amely szerint hétfőtől kezdve a tejtegyekre pasztörizált tejet fog kiosztani az Országos Magyar Tejközpon. Az eddigi osztásoknál általános volt az a panasz, hogy a tej összemegy, savanyu, különösen gyermekek számára élvezhetetlen. Különösen azóta történik ez, amióta nem a Zöldkereszt osztja ezt a tejet az állapotos anyáknak és az 1 éven aluli gyermekeknek.

Értesülésünk szerint hétfőtől kezdve az OMTK pasztörizált tejet fog osztani a tejtegyekre. A tej ára literenként 42 fillér lesz. Aki féllitert kap, az előre készítesse el az érte járó 21 fillért, mert az elosztóban nem áll rendelkezésre elegendő aprópénz s így a visszaadásnál előálló nehézségek akadályozhatnák a tejosztás zavartalan és gyors menetét. Hétfőtől kezdve a tejosztás rendje a következő: Reggel 7—9 óra között az állapotos anyák és az 1 éven aluli gyermekek kapják a tejet, 9 órától pedig azok, akiknek piros jegyük van.

Lidércfény

Lidércfény

Készüljön el élete legnagyobb élményére. Jön a

LIDÉRCFÉNY

Minden idők leg-zebb színes filmsodája, a legkövetesebb művész-film, mely lázbahozta a világ mozilátogató közönségének millióit

Lidércfény

Lidércfény

Főhadiszállások a háborúban

Mozgó és állandó székhelyek. Féltve őrzött katonai titok a főhadiszállás helye

Mi is tulajdonképpen a főhadiszállás? Az a legfőbb parancsnokság, mely egy ország haderejének hadműveleteit a vég-ső fokon irányítja. Válaszolniuk minden fejtörés nélkül azok a milliók, vagy százmilliók, akik nap-nap után lélekzet-fojtva hallgatják a rádióban a főhadiszállások jelentéseit és azt gondolják, hogy ezzel mindent ki is merítettek. A valóságban azonban a főhadiszállás kérdése minden látszólagos egyszerűsége ellenére bonyolult probléma, melynek helyes vagy helytelen megválasztásán háborúk sorsa fordulhat meg. Arra, hogy a főhadiszállás milyensége nem is olyan magától értetődő valami, már az is elég meggyőző erővel utalhatna, hogy a háborús nagyhatalmak főhadiszállásainak szervezete lényegesen különböző elveken épül fel.

A japán császári főhadiszállás a Teno főparancsnoksága a szárazföldi hadsereg, a légi és tengeri haderő egységes irányítására. A távolkeleti hadszíntér rendkívüli kiterjedtségére való tekintettel a japán főhadiszállás Tokióban a közgazdasági hatóságok, utánpótlási hivatalok és hírszolgálati hálózat székhelyén állomásozik. A politikai és katonai hatalomnak hasonló módon szoros összefogását csak a tengelyhatalmaknál találjuk meg. Németországban, ahol a Vezér a maga személyében vállalt minden felelősséget a katonai döntésekért és Olaszországban, ahol a Duce egy kézben egyesíti a hadügy-, légügy-, tengerészetiügyi minisztériumokon kívül a miniszterelnökséget is. A demokrácia államok ezzel szemben még mindig azon az állásponton vannak, hogy politikai rendszereket ily nagy hatalomnak egyetlen emberre való átruházása veszedelemben sodorná és ezért közbenső megoldást választottak. A legfőbb katonai és politikai hatóságok képviselői az uralkodó, illetőleg a kormányfői elnöklelet alatt tárgyalnak és tudatosan elszennvedik azt

a hátrányt, hogy a különböző hatóságok között rendszerint véleményeltérések és féltékenységek ütnek fel a fejüket és a haderő egyes részeinek, vagy a harter és belső front együttműködését megzavarják.

A totális háború ielduzzasztotta a főhadiszállásokat

A főhadiszállás összetétele a régmúlt időkben, amikor kevésszámú katonaság egyszerű fegyverekkel harcolt aránylag egyrétgü volt és személyzete is csekély volt. Néhány adjutáns összekötőtiszt, esármányegéd, köztük ceetleg egy, aki a felelőbb hadvezetésben a főparancsnok különös bizalmát élvezte (például Bertier Napoleon mellett) és egy főintendáns az utánpótlás irányítására teljesen elegendő volt. A haderőknek milliós létszámra való felnövekedésével, technizálásával és legkülönbözőbb gépi fegyverekkel való felszerelésével a főparancsnokságokat nemcsak a hadműveleti és személyi kérdések kidolgozására hivatott vezérkari tisztekkel és adjutánsokkal kellett bővíteni, hanem a technikai és utánpótlási kérdések is nagy számú szakértő-személyzet beállítását tette szükségessé. A totális háború a földi, tengeri és légi hadszínterek mind szorosabbá váló egymásbafüggőségével

val természetesen még jobban felduzzasztotta a főhadiszállásokat.

Egy ilyen nagy irányító szervezet azonban természetesen csak akkor működhet zökkenők nélkül, ha erőteljes vezetés alatt áll. Ha ezen a téren hiányok vannak, a főhadiszállás könnyen végtelen bajok forrásává válhat. A napóleoni háborúk elég sok meggyőző példával szolgálhatnak ennek a felismerésének igazolására. A Napoleonnal szemben álló szövetségesek főhadiszállásának munkáját a hadsereg mozgékony-ságát és elhatározóképességét az udvari szempontok, különböző felelőtlen, de mégis befolyásos fejedelmi személyiségek, illetőleg képviselőiknek, sőt nem egyszer külföldi diplomatáknak beavatkozásai majdnem egészen megbénították. Változat csak az 1913-14. évi téli hadjárat hozott, amikor Blüchernek végre sikerült a sziléziai hadsereg főhadiszállását minden külső befolyástól megszabadítani.

A marne-i csatát a főhadiszállás miatt veszítették el

A kis hadseregek korában a főhadiszállás mindig a harcoló csapatoknál volt. A főparancsnok menetelőeknél az elővédnél lovagolt, a csatát a parancsnoki dombról vezette, a legelő vonal mögött csak néhány lépésre, sőt sokszor maga is kardot ragadva személyesen vezette a rohamot. A milliós seregek korában és a hadszíntereknek országokra és

kontinensekre való kiterjedésével azután kialakult a modern hadvezér személye, aki messze a csatától mögött biztos helyen térképek fölé görnyedve tervez és vezet. Korszak hírszolgálati szervezeteire támaszkodva a hadműveletek. Ennek a szemléletnek az első világháború nem adott igazat. A marne-i csatát a németek azért veszítették el, mi-

Veszék: Keszpénzért, vagy cserébe szőlőitványért és gyümölcsfáért

Riparia Portális

vagy Berlandieri síma I. és II. oszt. vesszót.

Eladók: Gyökerez szőlőitványt, európai síma és gyökerez vesszót, gyökerez Ripariát és 3-4 éves erős gyümölcsfacsemeteket.

Arjegyzék in y en.

Szücs szőlőtelep és faiskola Bihardíszeg

vel a Luxemburgban állomásozó főhadiszállás túl messze volt a fronttól és az akkori hírszolgálat tökéletlensége miatt elvesztette az áttekintést az események fölött. Ez természetesen nem változtat azon, hogy a korszerű főhadiszállás már nem lehet olyan mozgékony, mint 150, vagy 200 évvel ezelőtt. A munka nagysága megkívánja, hogy hosszabb ideig zavartalanul ugyanazon a helyen dolgozhasson. Állomáshelyének megválasztásában a fronttal és az utánpótlási vonallal való összeköttetés a döntő. Az első világháború végén a feladatok nagysága és eokrétúsége miatt már a főhadiszállás megosztásának szükségessége is felmerült olyanképpen, hogy a technikai és hadseregvezetési osztályok egy helyen maradtak, az ügyvezett hadműveleti vezérkar pedig az ellenséghez közelebb választotta meg állomáshelyét.

Ma, a repülőgépek és gépkocsik korában a főparancsnok és szűkebb vezérkara már sokkal kevésbé van egy helyhez kötve és hátrább fekvő főhadiszállásról rövid idő alatt a hadműveletek gyűjtőpontjában teremhet, hogy közvetlenül is felvegye az érintkezést a helyi parancsnokokkal. Maga a főhadiszállás Japán mintájára állandó székhelyet választhat, vagy pedig német módszer szerint, időnként váltogathatja szálláshelyét. A jelenlegi háborúban, amikor a léghaderők karja korlátlan távolságokba elér, a főhadiszállások helye természetesen féltve őrzött katonai titok.

Picurka vendégsejben

Írta: Ujházyné Tóth Mária

— Nagy baj van, Bandikám! Etelka nénitől levelet kaptunk, eljönne néhány hétre pihenni hozzánk. Magával hozza Picurkát is, a kiskutyáját. Rettenetes!

— Nem tudom, mi van ebben rettenetes? Egy kedves öregasszony meglátogat bennünket. Legalább nem lesz annyit egyedül, ha megkezdődik a vetés és egész nap a határt kell járnom.

— De Bandi! — hangzott most már türelmetlenebbül az asszonyka hangja a másik szobából, — éppen most, mikor Palika szomszágai jönnek, jövő héten meg már kelnek a kislábak!

Bandi azonban hajthatatlan maradt. Szerinte Etelka néni igazán nem akadályozza meg sem Palika fogacskaiban, hogy kijöjjenek, sem pedig a kislábakat, hogy kibújjanak a tojásból. Elvégre a néni az ő nagynénje, aki őt mindig nagyon szerette és a jelenléte nem lehet ok a kétségbeesésre. A kiskutya meg egyenesen aranyos. A múltkor látta, mikor Pesten járt és meglátogatta Etelka nénit. Milyen édes lesz majd, ha a tavaszi napsütésben kergetőzik az udvaron a rügyező fák és virágzó bokrok között. A veranda mellett szép kis ólat csináltat majd neki a bognárral.

— És végül is — vigasztalagta Ilikét, — nem szegény a néni. Biztosan pompás ajándékokat is hoz magával. Hiszen Palikának keresztanyja és a két budai bérház jövedelméből telik. Ebben a percben valószínűleg büszke volt az ő Etelka néniére és házakra, nem is szólva a balatoni szőlőről a remek nyaralóról, ahova talán meg is fogja hívni Ilikét és a kisfiút néhány hétre a nyáron.

Ili szelíd asszonyka volt, telve jóakarattal és nagyon szerette az urát. Bandi döntéseit soha nem merte megfellebbezni, annál inkább sem, mert olyan nagyon tudatlannak érezte magát mellette. Két év óta, mióta a felesége, mindig csak tanult tőle, hiszen a falusi dolgokhoz semmit sem értett. Érettségi után ment férjhez. Pesten született, ott is nevelkedett, így nem esoda, ha egy falusi háztartás sok-sok titokzatosságával való ságos rejtély volt előtte. Bandi az ő jó ságos, derűs lényével átsegítette minden nehézségen. Tavaly már az ő vete-ményes kertjében voltak a legszebb, leg-fehébb karfiolok és a környék legnagyobb libáit ő küldte a piacra. Azt, hogy mennyit vesződtött igyekedett, nem nézte. Minden sikert az ura okos

irányításának tulajdonított. Most is szó nélkül belenyugodott, hogy ennek így kell lenni. Egy falusi ember örüljön, ha vendéget kap, legalább van kívül szót váltani.

Másnap elment a levél, melyben megírták, hogy Etelka nénit boldogan várják. A levéllel mintha minden nyugalom is elment volna, mely eddig körülvette őket. Egy teljes hétig suroltak, meszeltek, gyalultak és poroltak, hogy a nagy napra minden-rendben legyen. Ilike emlékezett rá, hogy Etelka néni nagyon rendes és pedáns, nem akarta, hogy Bandinak szegyenkeznie kelljen felesége miatt. Pedig szegény fiú már majdnem szívesebben vett volna egy álnokul meghúzódo pókhálót, mint ezt a rettenetes felfordulást. Mondani persze de-hogy merte, még jó képet is csinált hozzá, hogy Ilikét ne keserítse.

Gyönyörűen sikerült minden. Az utolsó gyertyatartó is úgy ragyogott, mint-ha szinaranyból kovacsolták volna, a padló pedig olyan vakító fehérén virított a szőnyegek közül. Az asszonyka szívében a meglepedettség boldog érzése bujkált. Istennek hála, a Palika két gyöngyszem-fogacska is kibújt ma reggelre és a kicsi három átsírt éjszaka után most egészségesen szuszog a lesötétített szobában. A kislábak is majd csak szerencsésen kikelnek már lehet hallani, amint halkán kopogtatják a tojás falát.

Az állomásra Bandi nem tudott kimenni, mert váratlanul vevő érkezett a malacokra, Ili pedig a fogadtatás utolsó előhészületein dolgozott. Sajnos, Etelka néni meg is sértdőtt ezért, mert alig, hogy az első üdvözléseken átestek, epés hangon megjegyezte:

— Várhatatok volna az állomáson. Alig tudtam boldogulni a csomagokkal. Picurka úgy reszkedett, félt a sok idegen embertől, mégis le kellett őt ten-nem a földre. Ugye félt szegény juka, rossz bácsi el akarta lopni? — gü-gyögte kedveskedve. No, köszönjön szépen a kutyul, ne féljen! Neveessen a picurka-micurka!

Csak úgy áradt „asszonykából” a gyengédség és azon melegiben bemutatva Picurka minden tudományát, Vagyis csak akarta bemutatni, mert a kutya nem állt kötölnök. Se nevetni, se köszönni nem volt hajlandó, hanem szorosan a néni lába mellé bújt és ellenségesen vicorgott az idegen „rokonokra”.

— Szép kis házat csináltunk a drágának, — akart nagyon kedves lenni Bandi. — Gyere Picurka, elviszlek a helyedre. A veranda mellett lakályos kis kutyáolat építettünk számára.

— Szent Isten, kutyáól! — rémüldözött Etelka néni. — Picurka velem lakik és semmi alkalmatlanságot nem okoz. Ugy-e, kutyul-mutyul?

Nyeltek egyet, de illedelmesen hallgattak. Kedvesen betessékelték a vendé-

VITÉZÜL KIVÁGJA MAGÁT VARGA TIZEDES RAJA

Önfeláldozó harcot vívott az utóvéd a csapat zömének biztosítására

Valahol Oroszországban.

Azon az emlékeztető napon, amikor átláthatatlan sűrű köd szállta meg a Don-kanyar vidékét, mintha a földből nőttek volna ki őrült, olyan váratlanul jelentek meg hajnalban az állások előtt a vörös T-34-es páncélosok.

Hiába, az időjárás az oroszoknak tartott és a sűrű köd üggyönyöknek köszönhetően csak, hogy az első század védőkörletét egészen közelről sikerült megközelíteniük. A T-34-esek bőre bizony 75 mm vastag mindenütt, tehát a páncéltörőnek jól közelbe kell várnai, hogy halálos sebet ejthessen rajtuk.

Szinte abban a pillanatban, ahogyan a két orosz harcokosi árnyképe kibontakozott a ködből, máris köpködtek fénylősíku lövedékeiket a páncéltörőink. A tulerő ellen azonban célszerű inkább ésszel, mint erővel gazdaságosan harcolni. Tehát a századparancsnok, aki a puskás csapatok első vonalában tartózkodott, állandóan a zászlóaljparancsnoktól jött parancsra a rövid, de annál hevesebb ellenállás után elrendelte, hogy a század menjen hátrább egy új állásba az erdő mögötti dombvonulaton.

Kitartani a végsőkig!

A Varga-raj, amely eddig is kitűntette magát, most azt a nehéz feladatot kapta, hogy fedezze az egyik szakasz mozgását, azután zárkózzon fel a századhoz. Varga tizedes raja érezte, hogy a század sikeres harca attól függ, hogyan állják meg helyüket ezekben a súlyos percekben. Így tehát elhatározták, hogy a végsőkig kitartanak, ha kell életük árán is.

Lőszerben és fegyverben nem is volt hiány, mert a golyószórón, a puskákon és géppisztolyokon kívül minden embernek volt már orosz ismétlő-

puskája és hozzá rengeteg zsákmányolt töltenye. A kenyérszakok pedig duzzadásig teltek meg kézigránatokkal. Így megrakodva foglalta el a domb peremén a Varga-raj a helyét.

Azután feltűntek az orosz gyalogosok, akik a két harcokosi védelme alatt közelítették meg őket. Lehetek vagy másfél szakasznyi erőben Varga tizedes egészen közelbe bevártta az oroszokat, lelapult a raj és figyelte a rajparancsnok sipjét. Amikor az oroszok már majdnem 100 méter távolságra közelítették meg a hóköpe-

nyeikbe burkolózott és nehezen észrevehető Varga-rajt, megszólalt a rajparancsnok ismert sipjele. Egyszerre mintha valami hatalmas földrengés kezdődött volna, olyan óriási hangzavart keltettek a Varga-raj megszólaló fegyverei. Mintha kaszával vágták volna az oroszokat, úgy hullottak a vörös katonák.

Azonban egy helyett — 510 s felbukkant, de a Varga-raj csak nézett. A század közben elfoglalta új védőállását.

Bekerítve!

Vargák magukra maradtak és az oroszok két oldalt mögéjük mentek. Így mire észrevették hogy egyedül vannak a heves csatározásban, körül voltak kerítve! Varga tizedes összeszorította fogait és az erdő felé mutatott a lövedékek szipolása közepette. A raj megértette... Ki keil törni es vissza kell menni a raj adhoz bármilyen történék is... Mindeaki fekve puskáját a vállára akasztotta és mindkét kezébe egy-egy kézigránatot vett. Varga tizedes pedig odakuszott Tótfalusi honvédhez, a sebesülthöz és fekve félig a vállára vette. Minden szem a rajparancsnokra tapadt... A rajparancsnok felugrott, felkapta a sebesült bajtársát... Ebben a pillanatban az egész raj köréje tömörült és együtt

futottak soha nem hitt gyorsasággal az erdő felé. Az erdőből egy 10 tagu bolsevista csoport ugrott ki és utjukba állott... De a kézigránatok megtették a maguk hatását. Egymásután repültek a piros magyar gránátok a levegőben... sorjában robbantak a bolsevisták között... nyolc vörös katona fekve maradt, kettő beszaladt az erdőbe. Bent voltak a mieink is a kopsz fák között és a sebesült Tótfalusi átvtették a rajparancsnoktól. Ketten óvatosan vitték a fák között. Azután nagy ivben megkerülték az erdőt és egy óra múlva visszatértek a század új védőállásaiba. A század már lemondott róluk... De a Varga-raj megtette a kötelességét újra...

A „panje“, honvédeink leghűségesebb segítőtársa

Amióta honvédeink résztvevői a nagy európai kereszties hadjáratnak és a magyar katona újra hazájától távol küzd a keresztény kultúrát megsemmisítéssel fenyegető bolsevista

veszedelem ellen — bizony nagyon sok orosz kifejezést akarva-akaratlan kénytelenek lettünk megtanulni. Ezek között a téli háborúval kapcsolatban különösen sokat emlegetik az orosz

parasztszónak, a „panje“-nak a nevéét. Ezeket az orosz szánokat, amelyek egészen kezdetlegesekek, de annál megbízhatóbbak, honvédeink igen nagy számban találtak az orosz falvakban. A szovejt ugyanis minden elképzelhető munkaerőt és pénzt fegyvergyártásra fordított, utak, hidak építésére vajmi kevés jutott a vörös birodalomban. Így utak hiányában különösen télen, amikor az orosz síkság végtelen tábláját méteres magasságban fedi be a keményre fagyott vastag hótakaró, jóformán az egyetlen közlekedő eszköz a szán, amely mozogni tud. Ezeknek az egyszerű szerkezetű, fából készült, könnyű kis szánoknak a talpa olyan széles, hogy nem merül bele mélyen a vastag hóba, mint a gyalogjáró ember lába. A szánkó és a rajta lévő teher súlya olyan jól eloszlik a szántaló nagy felületén, hogy jóformán a megfagyott hó tetején siklik a megterhelt szán is.

A szán vontatására igen beváltak a kistermetű, de fáradtságot, hideget nem ismerő, igénytelen orosz lovak. Hasig erő jeges vízben, hóban, szélben, 40 fokos hidegben naphosszat húzzák ezek a derék kis lovak a szánt és a rajta lévő terhet.

A szánokat honvédeink igen sokféle célra nagyszerűen felhasználták és a panaje nemcsak katonákat, hanem utánpótlást, sebesülteket is szállított a téli hadműveletek alatt Géppuskát, nehézpuskát, sőt sokszor páncéltörőágyút is szereltek rá ügyesebbnél-ügyesebb megoldások segítségével honvédeink a szántalpakra.

A szán azonban lassankint újra átadja a szerepét a nagykerékű orosz szekereknek, hiszen a tél a végét járja. Egy ideig azonban még akkor is jó szolgálatokat tesznek a szánok honvédeinknek, ha az olvadás már megkezdődött, mert nemcsak a kemény hóban, hanem az olvadásos, sáros, navas, nedves uton is igen jó közlekedőeszköznek bizonyult a panje.

get, akít árnyékként követett Picurka. Most már felengedett a félnéhsége. Mint a szelvény rohant egyik szobából a másikba, mindenütt maga után hagyva kelek kis talpának sáros lenyomatát a frissen sürelt padlón. Hangosakat ugart, mire Ilike sietve tette be a hálószoba ajtót, nehogy Palika felébredjen.

— Kár a gyerekekkel annyit komédiát csinálni, — jegyezte meg a néni. — Szoktassátok hozzá, hogy lármában is tudjon aludni. Ki nem állhatom az elkényeztetett gyereket.

Szerettek volna védekezni, hogy Palika cseppet sincs elkényeztetve, de nem jutottak szóhoz, mert az ajándékok szétosztása volt most soron. Palika két értékes könyvet kapott, érdekes útleírásokat. Majd ha gimnázista lesz, olvashatja. Bandi számára cigaretták kerültek elő a bőröndből, Ilike kölnivizet kapott. Nagyon örültek az ajándékoknak és ezt niharosan ki is mutatták, habár Bandi nem cigarettázik, de a kölnivíz igazán hasznos és mindig szükség van rá.

Vidáman ültek le a vacsorához. Bandi felugrott, hogy Picurkát kiviszi a konyhába, hogy etessék meg. A kiskutya nem akarta, hogy felvegyék, a keze után kapott, mire Bandi meggondolatlanul a fejére ütött. A kis állat ékteleen vinnnyogást csapott és szűkülve menekült Etelka néni ölébe, aki most már komolyan haragudott.

— Faragatlan vagy öcsém és milyen

durva! Egy ilyen ártatlan kis jószágot megütni! Még hogy nem akarattal? Tudom, gyermekkorodban is ilyen vad voltál. És a konyhába akartad vinni! Picurka velem eszik!

Máris nyult a tál felé. szedte ki és aprította fel a legjobb falatokat kedvence számára. Azután egyenkint dobálta le a szőnyegre, ahol az édes kis jószág végre megnyugodva egymásután elmajszolta a zsíros falatokat, a néni szerint oly vigyázva és tisztán, hogy nyoma sem maradt. Vacsora után találtak ugyan ott néhány peccsétet, de azok biztosan már azelőtt is ott voltak.

De végre a vacsora is szerencsésen elmúlt. Beszélgettek még egy darabig, a fő téma a kiskutya a sok kedvességével és jótulajdonosságával. Megette még a néhány szem mandulát, amit minden este szokott és ami nélkül nem tud elaludni. Reggelire kakaót kér a drága, de valódi békebelit, mert mindenféle pótlékot nem tud meginni. Ilikének kicsit fájt, hogy Palikát még meg se nézte a keresztényja, de nem szólt, nehogy felébredessék.

Azután lefeküdtek. Azt szerencsére a háziak nem látták, hogy Picurka a legféltettebb vendégpaplan sarkán álmódja a boldog kiskutyák legszebb álmát. Etelka néni lábainál örültek, hogy a járasztó nap után végre megpihenhettek.

Reggel úgy is kezdődött minden elő-

ről. Mikor Ilike korán kiment a konyhába, a néni már ott találta a kutyával.

— Nagyon szomjas volt szegényke, túl sós volt a sonka az este. Nagynehezen találtam ezt az ócska kis tálat, ebből ivott a drágám. Ezt már biztosan sem mire nem használtjátok, ugy-e?

Ili majd elájult, mert a kérdéses tálból szokta Palika a tejbedarát kapni. Meg is mondta, szerencse, hogy megtudta, mert most már másikat kell venni helyette, ebből a kicsi nem ehetik többet.

— Ugyan, ugyan! — csóválta a fejét Etelka néni. — Hogy Picurka után nem lehet a tálból enni? Ez után a tiszta jószág után? Túl sok komédiát csinál az a gyerekekkel, fiam! Meglásd, nem fogod felnevelni! Edzeni kell a gyereket édesem. — tette hozzá jószágon és sértett királynő büszkeségével vonult ki a szobából.

Nem volt több nyugodalmuk. Picurka gondoskodott az izgalmaokról. Hol egy divánpárnát tépett darabokra, hol a persaszőnyeg sarkát rágtá el „játék-ból“. Egy délután hosszú, gyanus esend után kiderült, hogy beszökött a kamrába, ahol a libák ültek a tojásokon. Ugy megriasztotta szegényeket, hogy kettő kirepült az ajtón, az ott hagyott tojások pedig kihültek, nem kopogott bennük többé a kisliba. Mind tönkrement.

De mosolyogtak, mentették a helyzetet és csodálkozva simogatták Picurkát,

aki ilyen eredeti dolgokat tud kitalálni.

Végre a néhány hét eltelt és mindketőjük őszinte öröme Etelka néni az elutazást kezdte emlegetni. Ugy látszott, maradna még. Várta, hogy tartóztassák, de ehhez már nem volt erejük. A kutyát nem tudták megszokni, sőt titkon meggyűlölték miatta a világ összes kutyáit.

Boldogok voltak, mikor a vonat kirobogott Etelka néniel és az édes kutyulival.

— Csak azt sajnálom, hogy búcsúzóul nem rugtam bele abba az utálatos dögbe, — nevetett Bandi felszabadultan. — Az örökségből úgy is alig-alig lesz valami. Nem szeret minket Etelka néni, csak a Picurkát.

Dehogy bánták az örökséget, a világ összes bérházait! Törődött is vele Ilike, hogy Palikának megint jön a foga és napokig nem fognak aludni, mert a zápfogak fájdalmasak, sokszor még lást is okoznak. Szaladt haza elütnetni Picurka utolsó nyomát is. Még akkor is nevetett, mikor a gyönyörű selyempaplanon sok helyen felfedezte az éles körmű „fiuka“ nyomait.

A vonatban pedig, kényelmesen elnyulva a bársonyülésen, Etelka néni gügyögve dodelgette az ő Picurkáját, hátborzongató történeteket mesélve szivtelen néniéről és bácsikról, akik a szegény jó kutyulikat nem szeretik.

Ady Endre és a holnaposok múzeuma a város főispáni hivatalában

Már is sok értékes tárgya van az ideiglenesen berendezett múzeumnak

Nagyvárad, március hó.
A főispáni hivatalban kis Ady és holnapos múzeumot helyeztek el a napokban, ideiglenesen. A város *Rozsnyai Kálmán*, Nógradverőcén élő volt hírlapírótól vásárolta meg az értékes gyűjteményt, amelynek megvételét különösen *Hlatky Endre* főispán szorgalmazta. Az Ady-élmékekért és az értékes könyvtárért, amelynek minden egyes kötete a könyvkötészet egy iparművészeti remeke, 7500 pengőt fizetett a város, hogy ezzel adózzon a Nagyváradról elindult költő emlékezetének és megvesse alapját egy olyan Ady-gyűjteménynek, amely — főként nagyváradi vonatkozású emlékekkel — bizonyára gazdagodni fog még.

„Szép halott leszek“

A kis múzeum tárgyai előtt kegyetes elmélyedéssel áll meg a szemlélő. Mindjárt kiemelkedik a szerencsétlen költő halotti maszkja, a nagy szenvedőnek a halál nyugalmában elismult arcvonásával s a pompás koponyaalakkal, amelyen látni véli az ember a lángész külső ismérveit. S a maszk mellett fénykép: Ady a halálos ágyon. „Szép halott leszek“ — jutnak eszünkbe a megrázó sorok a halál-versek sorozatából, hogy aztán az ifjú Ady néhány alig ismert képén pihenjen meg a szemünk. Sok Ady-plakett emlékeztet a költő életének korszakaira és a képekre, amelyek róla forgalomba kerültek s közöttük egy érdekes fénykép: a Léda-versek inspirálójának képmása. Sötét haju, feketeszemű asszony. Nincs mit gondolkozni rajta, mi volt ezen oly sorsdöntően és a magyar irodalomra annyira gazdagítóan megkapó... A kép mellett fehér zsebkendő, amely a Lédaé volt s egy boros pohárban meg egy feketekávécsészében egy-egy tincs a Léda hajából. A különös életű asszonynak egy fiatalkori képe egészíti ki a Léda relikviákat.

Kéziratok, könyvek, relikviák...

És itt van az üvegszekrényben az ismert plakát, Ady legnépszerűbb arcképével, amellyel annakidején a Nyugat megjelenését hirdették és amelyhez a hatásaiban oly páratlan irodalmi mozgalom megindítása fűződik. Ady Lőrincékről is látunk egy kedves képet a gyűjteményben s egy értékes kéziratot Juhász Gyula versparópiáját, amelyben az „En a halál rokona vagyok“ hangnemében gúnyolja ki a mélabús hangulatok költője Ady Endrének egy, az Új Időkben megjelent varatlan, nevezetes állásfoglalását. Marady Endre aláírásával...

Egy másik szekrényben kéziratok, Ady által javított gépirásos no-

vellák, továbbá képeslapok gyűjteménye, amelyeket a költő küldözgetett barátainak. És más iratfedelekben ezernyi újságkivágás, cikk, folyóiratközlemény és egyéb apróság szoros vonatkozásban a költő életével, munkásságával, hányódásával, harcaival, szerelmeivel és halálával. Az egyik iratfedelen gyászjelentések a tragikus végről, a másikban egy pár női harisnyakötő, amelyet Ady Endrének egy Párizsban felejtett cso-

magjában találtak... „Szegény Charlesom, ne szídj meg érte...“ Külön szekrényben zsúfolódik a 300 kötetből álló könyvtár, a holnapos írók és költők munkáival. Az irodalmi bíráló ma már kellőleg ártékelte ezeknek a műveknek nagy részét, de mégis jelentőséget biztosít nekik az a közelebbi vagy távolabbi kapcsolatot, esetleg ellentétet, amelyben Ady Endre szellemével állanak. (j. b.)

Március 14-én lesz a MÉP nagyválasztmányi ülése Nagyváradon

Összeállította a pártvezetőség az ülés tárgysorozatát. A vidéki párt szervezetek is képviseltetik magukat a nagyjelentőségű összejevetelen

Nagyvárad. Saját tud. Mint előző számunkban már hírtadtunk, március 14-én nagyjelentőségű esemény színhelye lesz a nagyváradi város háza közgyűlési terme. A Magyar Flet Pártja nagyváradi és biharmegyei tagozatai ez alkalommal tartják első együttes összejevetelüket egy nagyválasztmányi ülés keretében.

A pártvezetőség ez alkalomra a következő tárgysorozatot állította össze: Hiszekegy.

Dr. *Hlatky Endre* főispán, városi törvényhatósági pártelnök megnyitja.

Kölcsey István országgyűlési képviselő, a MÉP orsz. ügyvezető alelnökének beszéde.

Vitéz *Leel-Össy Árpád* országgyűlési képviselő felszólalása.

Sulyok István felsőházi tag, ny. református püspök felszólalása.

Dr. *Molnár János* pápai prelátnak, apátkanonok felszólalása.

Dr. *Olasz Vilmos*, a nagyváradi Kereskedelmi és Iparkamara főtitkárának felszólalása.

Vitéz *Major Imre* kispápa (Derecske) felszólalása.

Dr. *Czilfra Kálmán* főispán, vármegyei törvényhatósági pártelnök záróbeszéde.

Himnusz. Az ülésen részt vesznek a párt törvényhozói és azon a vidéki szervezetek is képviseltetik magukat. Az összejevetel iránt egész Nagyváradon és Bihar vármegyében igen nagy az érdeklődés.

Tudnivalók a Szigligeti Társaság vasárnapi félszázados jubileumára

A Szigligeti Társaság mai, jubiláris ünnepsége a Premontrei Gimnáziumban fél tíz órakor kezdődik Juhász Gyula emléktáblájának leleplezésével. A leleplezési ünnepély műsorát tegnap közöltük. Szombaton már megérkeztek Szegebről azok a koszorúk, amelyeket a költő szülővárosa küldött: Juhász Gyula felesanyjának és testvéreinek rózsaszínű virágai „Gondolatban melletted vagyunk“ a szegedi ifjuság koszorúja „Örök nyomokban“ és *Kilényi Irmáé*, a Juhász Gyula-múzeum alapítójáé, egy cypruspálmaág gyöngyvirággal, benne Juhász Gyula keresztjéből egy darabbal „El nem múló büszséggel virraszt emléked felet a titkár“ felirattal. Koszorút helyez még az emléktáblára a szegedi Tömörkényi Társaság nevében dr. *Kotz* Jenő, a Dugonits Társaság nevében dr. *Beretz* Péter alelnök, valamint a Pre-

montrei Rend Gimnáziuma.

Az emléktábla ünnepre beléptidőj nincs.

A délelőtt 11 órakor a színházban tartandó díszgyűléssel egybekötött irodalmi matiné műsorát ugyancsak tegnap számunkban közöltük. Magán a díszgyűlésen alábbi kiküldöttek képviselik az egyesületeket: dr. *Fleischmann Gyula* a miniszteri tanácsos alelnök, dr. *Kuthy Sándor* főügyész és dr. *Juhász Géza* alelnök a Magyar Kulturális Egyesületek Országos Szövetségét, dr. *Gáspár Jenő* a Petőfi Társaságot, dr. *Szathmáry Lajos* alelnök az EMKÉ-t, *Walter Gyula* főtitkár az Erdélyi Irodalmi Társaságot, *Kiss Pál* titkár a Kemény Zsigmond, *Kiss Bertalan* felsőházi tag és *Tereh Géza* tankerületi h. főigazgató a szatmári Kölcsey Egyesületet, dr. *Beretz* Péter a szegedi Dugonits Társasá-

Zászlók

lobogók, miseruha és zászlóselymek, paszomántok, rojtok stb. legolcsóbb beszerzési forrása

Oberbauer A. Utóda

Magyarország legrégebbi temolomberendező és zászlókészítő vállalata
Budapest, IV. Váci-utca 41 sz.
Alapítási év 1863. Tel. At. 83-3-44.
80 éves cég.

got. *Kornya Géza* és *Körösi Nagy Lajos* a szalontai Arany, *Saly József* a székesebervári Vörösmarty Egyesület, *Ispanovits Sándor* pedig a Turáni Vadászokat.

A díszgyűléssel egybekötött matinéra jegyeket már csak a színházi pénztárnál lehet kapni vasárnap délelőtt 10 órától kezdve az ünnepély megkezdéséig, amely minden körülmények között pontosan tizenegy órakor megkezdődik.

A matiné után a vendégek tiszteletére rendezendő társasbeneden az Ujeágyó Otthonban a Szigligeti Társaság választmányi tagjait külön meghívó nélkül szívesen látják.

Este a színházban dr. *Gáspár Jenő*, a Petőfi Társaság főtitkára tart előadást Szigligetiről, majd a színház együttese *Móricz Zsigmond* átirásában előadja Szigligeti *A csikós* című színművét.

A jubiláris ünnepélyre úgy a matinén, mint az esti előadásban a színház igazgatósága díszbe vonja a nézőteret virágokkal és nemzetiszínű drapériákkal.

Arany Emlékestet rendeznek Nagyszalontán

Nagyszalonta. Saját tud. A nagyszalontai Arany Emlékegyesület és a Városi Dalárda nagyszabású Arany Emlékestet rendez vasárnap délután 5 órakor a Vigadó nagytermében. Az emlékest műsora a következő:

Révfy—Tárca: „Rendületlenül“. Éneklé a Városi Dalárda vegyeskara.
Megnyitó. Tartja Arday Aladár ref. esperes, az Arany Emlék Egyesület elnöke.

Rendületlenül. Arany János verse. Szavalja László János.

Révfy—Arany: „Fiannak“. Éneklé a Városi Dalárda férfikara.

Arany János. Ünnepi előadás. Tartja dr. Karácsonyi János egy. tanár.

Arany János, mint zeneszerző. Dr. Balaton Zoltán ismertetése.

Ismertető Arany Jánosról. Felolvasás. Tartja Nagy Lajos.

a) Hlatky E.: Az én falumban; b) Kacsóh: Rákóczi megtérése; c) Csiky: „A kosár“. Éneklé Sándor Edit, zongorán kísér László János.

„Bajusz.“ Jelenet. Arany János verse után színpadra alkalmazta Romhányi István.

Himnusz. Az énekkarokat Torday Ferenc karnagy vezényli.

PALESTINÁBAN JELENTŐSEN MEGSZAPORODOTT A ZSIDÓ BEVÁNDORLÓK SZÁMA. Ankara. (MTI.) A Stefani Iroda jelenti: A háború kitörése óta Palestina lakossága jelentősen megszáporodott a zsidóbevándorlások következtében.

Olcsón vásárolhat kitűnő minőségű tisztagyapjú szövett

különlegességeket és bélést

IVÁN Posztóházban

KOSSUTH-U. 1. Sas-palota

cégtulajdonos:

ifj. Iván János

VET
BADE
CSEPP
Saját
kéri h
hogy
adéon
kor dr.
cseppk
fettkép
langot.

H I R E K

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 38.40,
 félévre 19.20, egy óra 3.20 pengő.
 Póstatakarékpénztári csekkzámlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nemadunk vissza

Napsugár a kórteremben

Hajnali csöndben — még minden alszik —
 Bányádtan szunnyad a kórterem.
 Hóféhér kötés világít sorra
 Homlokon, arcon és kezeken.

Besurrann halkan a szendörgökhöz,
 Mint gyöngéd orvos, a napsugár.
 Aranyruhában, tavaszi díszben
 Áldó mosollyal közöttük jár.

Lehajol egyhez, majd máshoz siet,
 Megsimogatja lázas homlokát,
 S gyogyírt lehelve csókolja mind.
 A sebesültet, a hős katonát.

NAGY ARANKA

Szombatnapja volt az utcai súlyos bal-
 eseteknek? Megrendülése adjon ósztón-
 ságot a cselekvésre: Őnt is érheti bal-
 eset! **KÖSSÖN BALESETBIZTOSÍ-
 TÁST!** A legrégebb magyar biztosító,
 az **ELSŐ MAGYAR BIZTOSÍTÓ TAR-
 SASÁG** helybéli: Szent László-tér 2.
 képviselése szívesen ad felvilágosítást
 a legmegfelelőbb módozatokról.

AZ IRGALMASREND ÜNNEPE. Már-
 cius 8-án, hétfőn ünnepli az Irgalmas-
 rend, alapítójának, István Szent Já-
 nosnak emléknapját. Ünnepeles szent-
 mise lesz reggel 7 órakor a rend tem-
 plomában, melyet P. Somhegyi Veremün-
 dus atya, kapucinusrendi házfőnök
 mond. Aki meggyónik és megáldozik a
 Szentatya szándékára imádkozik, tel-
 jes búcsúban részesül. A kedves kato-
 likus hívek szíves megjelenését szere-
 tetten kérjük.

Képkiallítás

nyílt meg az **EMKE** szállóban.
 Márkás festmények 12 havi
 részletre, előleg nélkül.

A nagyváradai unitárius egyházközség
 a hadbavonultak családtagjainak fele-
 ségére folyó hó 7-én este fél hat
 órai kezdettel az Imaházban (Magyar
 Ház díszterme, Sal Ferenc-u. 9. szám
 alatt) bensőséges ünnepélyt rendez, —
 melyre szeretettel meghívja minden
 magyar testvérünket. Az ünnepély ke-
 retében az „Erdélyi sors—Magyar sors”
 megjelenítésére közreműködik a nagy-
 váradai középiskolásokból alakult Regös
 csoport. Az egyházközség vezetősége.

NSE-tea

az Újságíró Otthon különtermében
 vasárnap délután 5 órakor

VETITETTKÉPES ELŐADÁS A SZA-
 BADEGYETEMEN AZ AGGTELEKI
 CSEPPKÖBARLANGRÓL. Nagyvárad.
 Saját tud. A Népművelési Bizottság tit-
 kári hivatala útján úgy értesülünk,
 hogy a legközelebbi szabadegyetemi elő-
 adáson, március 11-én, délután 6 óra-
 kor dr. Kessler Hubert, az aggteleki
 cseppkőbarlang igazgatója szíves, veti-
 tettképekkel mutatja be a cseppkőbar-
 langot.

**Adriai Biztosító Társulat nagyváradai
 vezérigénységének terjeszkedése.** Az
 Adriai Biztosító Társulat itteni fiókjá-
 nak megnagyobbodása folytán szüksé-
 gessé vált a főnöki állás betöltése. Eme
 fontos pozícióra Nadányi Imrét nevezté
 ki. — Kovács Lóránd vezértitkár
 eddigi pozíciójában változatlanul az it-
 toni fióknál teljesít szolgálatot.

FEHÉRVÁRI BAJTÁRSÁK! F. évi
 március 8-án, 18 órakor a Széchenyi-
 épületben (Rákóczi-ut 13.) ülést tar-
 tunk, melyre az összes bajtársak meg-
 jelenését kérjük. Az elnökeg.

Értesítem a t. vevőközönséget, hogy
 a legújabb modellekkel hazaérkeztem
 Femina, Rimánóczy-u. 10.

**NEM TUDJÁK ELHELYEZNI A
 A KANADAI BUZÁT.** Zürichből je-
 lentik: A *Daily Telegraph* közli Prof
 J. A. Soott angol mezőgazdasági
 szakember nyilatkozatát. — Szerinte
 nincs már hely Kanadában, ahol a
 gabonafelesleget el lehetne raktározni.
 A kivitelre szánt gabonakészlete-
 ket üres szobákba, padlásokra és
 tánctermekbe kényszerültek tenni,
 a helytelen elraktározás következté-
 ben rengeteg a veszteség. (TFK.)

Pályázati hirdetés. A Magyar Vö-
 röskezesi Ápolónőkörző Iskolája, Bu-
 dapestben folyó évből május hó 1-én
 kezdődik. Pályázhat minden 18—30
 éves leány, akinek legalább IV. polgári
 iskolai végzettsége van. Az iskola két-
 éves. Az érdeklődőknek bővebb tájéko-
 ztatást küld kívánatra: dr. Nadányi PA-
 terné, Bihar vm. önkéntes főpolónője
 Székelyhid.

Kerékpár rádiók részletre is kapható **PÁLFFY J.** Kühne-lerakat

Furfangos bankjegyhamisító. Egy zü-
 richi bank nemrég meglepő felfedezé-
 tett: egyes húsz és ötvenfrankos bank-
 jegyek a keltetőnél mintegy másfél cen-
 timéterrel rövidebbek voltak. Negyven
 ilyen különös bankjegy összegyűjtése
 után sikerült megállapítani, hogy a
 bankjegyeket egy rendkívül közügyes-
 ségű pénzhamisító „operálta” meg: a
 rendőrségi jelentésekben bankjegyre
 bésznek elkeresztelt bűnöző úgy járt
 el, hogy jó állapotban lévő bankje-
 gyekből csikokat vágott ki és ezeket
 új bankjegyekké ragasztotta össze.
 hogy kívülről csak a bankjegyek meg-
 csonkított részét lehetett látni. Az
 elhelyezés munkáját nagyon megkön-
 nyítette, hogy a svájciak a bankjegye-
 ket nem szokták kisimítani.

**Hogy lakása han utatos bútort MEZEL-nél vegyen
 legyen, színes, modern Háló, kombinált és előszobák
 Szabadság-útes 12. (Szacsav-utca 48.) Háló, kombinált és előszobák
 dióutánzáttal is. Előnyös vétel. Konv. új díszanyagok.**

Meghalt a „rózsák professzora”.
 A németországi Sangerhausen váro-
 sában élt Fwald Gnau tanár, akinek
 a rózsza volt szenvedélye és tudomá-
 nya egyben. Ötven holdas rózsakert-
 je világhírré tett szert, hiszen itt
 meg lehetett találni a világon kite-
 nyésített összes rózsafajtákat. Ezer
 meg ezer rózsza pompázott minden
 szüben, amerre csak látott a szem
 és a „rózsák professzora” szinte kü-
 lön-külön ismerte mindegyiket. Szer-
 kesztésében jelent meg a „Német
 rózsaszás” is. Több külföldi termé-
 szettudományi társaság tagjává vá-
 lasztotta. Most érkezik Berlinből a
 hír, hogy Fwald Gnau tanár kilenc-
 ven éves korában csendesen elhunyt
 Sangerhausenben. Ha nyílta most
 rózsza, mind lehajtaná bánatos fejét
 a sangerhauseni kertben... (TFK.)

BELVÁROSI
Zoro és Huru (A két örömapa)
 Derű, mosoly, harsogó kacagás! — Az 5 és 7:15-ös, vasárnap 3, 5 és 7:15-ös
 előadások keretében személyesen fellépnek a »Stella Duo« excentrikus
 akrobaták, kik most er ezek világhírű utukról endes helyretek!

Korona Filmszínház Karády Katalin igazi nagy filmje
Külvárosi őrszoba
 A pesti éjszaka fénye és árnyéka
 Karády Katalin, Nagy István, Csontos. — Jegy elővétel d. e. 11 óráttól

Egy éjszaka Erdélyben
 Főszereplők: Szelezky, Lázár (Mária, Mezev, Pager
 a CASINOBAN

**A Nagyvárad és Vidéke Ipartestüle-
 te** ma, vasárnap délután 5 órai kezdet-
 tel műsorát délután rendez a hadba-
 vonult iparosok családtagjainak fele-
 ségére és az elaggott Iparosok
 Menháza javára. Szinre kerül a Sárga
 csikó népszimfó, amelyet a régi refor-
 mácia munkádvelő gárda közismert
 ügyes szereplői fognak előadni. Ezen
 nemes és jótékonyólu előadásunkra
 úgy iparos tagjainkat, mint kedves
 vendégeinket szeretettel elvárja a
 Rendezőség.

Házasság. Özvegy Torók Károlyné
 született Bagó Agnes és dr. Juhász
 István házasságot kötött Makón 1943
 február 27-én.

**MIT KELL BESZOLGÁLTATNI EGY
 TIZHOLDAS GAZDÁNAK?** Erre a kér-
 désre pontos választ ad a Magyar Föld
 márciusi első száma, melyben a beszo-
 lógtatási kötelezettségre vonatkozólag
 részletes táblázatot találunk. A magyar
 garda képes betilapia most már 24 ol-
 dalas terjedelemben jelenik meg, bőven
 tárgyalja a gazdákat érdeklő fontos
 ügyeket. A gazdák tájékoztatása jelenleg
 különös fontossággal bír, elsősorban a
 termények beszolgáltatásával kapcsola-
 ban. A Magyar Föld új száma Dövényi
 Nagy Lajos „A homok hőse” című regé-
 nyét indította meg, ezenkívül új rova-
 tokat nyitott, a meglevőket pedig bő-
 vítette és a képanyagot gazdagította.
 Előfizetési ár március 1-től az év vé-
 géig 6 pengő 50 fillér, egyes szám ára
 16 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Budapest, VII. Erzsébet-körút 7. A ja-
 nuári és februári számok már elfogytak,
 előfizetést csak március 1-től fogad-
 nak el.

A mostani ruhákhoz
 korrigálni kell az alakot, mert
 a »telt karcsu vonal« vezet Biza-
 lommal forduljon
Kováts Sándorné
 fűzőspeciálistához.
 Szt. Gellért-u. 10. Nilgesz-
 telep, Repülő-h don át.

1422—1943 vh. sz. 1942. Pk. 23248 sz.

ÁRVERÉSI HIRDETÉNY
 A nagyvárad kir. járásbírócság 1941
 évi Pk 29688. sz. végzése kiadmánya
 alapján 81.391 P 52 fill. követelése és
 járuléka erejéig foganatosított végre-
 hajítások alkalmával le és felülfoglalt
 és 1138 P-re értékelt női fehérnemű és
 egyéb ingóságok 1943. év március hó
 8. napján d. u. 16 órakor Nagyvárad n
 Rimánóczy-utca 9. szám alatt megtar-
 tandó bírói árverésen előtérzetnek
 akkor is, ha az árverés megtartását be-
 jelentő fél az árverésen meg nem je-
 lerne, ha csak ellenkező nyilatkozatot iras-
 ban nem nyilvanít.
 Nagyvárad, 1943. év február hó 12.
 napján.
 Dobos István,
 kir. bíró végrehajtó

NSE-tea
 az Újságíró Otthon különtermében
 vasárnap délután 5 órakor

Mire kötelez a város?*

Irta: Hankiss János

Most nem a pótdóra gondolunk, s nem a városlakó életét megszorító szabályrendeletekre. Hanem inkább a városi élet erkölcsi és társadalmi kötelezettségeire, lélektani föltételeire és következményeire.

A magyar városlakót néhány évtizede sok vád éri. Ez a börtjje a századforduló oktan városimádatának, de 1919 szegénye is bejátszik.

A város nem minden, de még kevésbé semmi. Előnyököt ad s hátrányokkal fizetett az előnyökért, mint minden ezen a földön. Nem paradicsom és nem fertő. Nem ad lakóinak nagyobb rangot, több értéket, de nem is szállítja le őket okvetlenül. Nem minden városi polgár „körüti” és nem minden külvárosi ember „gengszter”. Hogy, sajnos, nem mind „kassai polgár”, illetőleg „gazdag szegény”, ahogy Márai vagy Jókai látta, azt se tagadhatjuk.

Hogy a városnak nagy a vonzóereje, azt abból a tülekedésből látni, ami a tanyáról, a faluról a városok, a kisvárosból a nagyvárosok felé irányul. „Felkerülni”: már ez a honvágyige is sokat elárul. Örökig tartana, míg felsorolnánk, mi minden jelenik meg a városba vágyó ember lelki szemé előtt. Színház és kirakatsor, kávéház és iskola, magas házak és nyüzsgő korzó, fűrdőszoba és villanyvilágítás... A falu hívei persze milderre mondhatnának valamit, de most nem ez a fontos — inkább az, hogy mit kell nyújtania a városlakónak azért, amit a város nyújt neki.

Másutt mutatott meg, milyen nehéz meghatározni a város vagy a városiaság fogalmát. Miről ismerjük meg a város? Hogy több az emelet? De akkor a hegyi falvak is városok... Hogy több a gépkocsi? De hát akkor a háború alatt nincs város? Hogy közművek vannak? De ahol a vízterő olcsó, ott a falu is villanyosítva van...

Erdei Ferencnek és Bierbauer Virgíliának igazsága van: a várost lakóinak lelki magatartása árulja el leginkább. Az anyagi kritériumok inkább elkerülhetetlen következményei a városi lelkiségnek, mint önálló okai. A mezőváros lakói, akik tölre beköltöznek szeretett városukba, lassankint mégis magasabb házakat emelnek ott, közműveket létesítenek, mert érzik, hogy „becsületbeli kötelességük” tenni érte valamit. Hány „vasúti csomópont” maradt falu s hány „isten háttamögötti” városkát éltet a városi lelkület!

Sajnos nem mindegyiket élteti eléggé. Nem mindenütt eleven a városlakó hivatástudata. Nem tudja, hogy abból, amit tesz, illetve amit nem tesz úgy, mint a falusi, adódik városának sajátos élete. A város képében vannak plusz és minusz értékek, s ezek egyformán fontosak.

A városban sok ember lakik együtt viszonylag szűk helyen. Ebből a szolidaritás magasabb fokát következik — legalábbis a több türelmet és a több alkalmazkodás formájában. Nem olyan családias az együttélés, mint a jó szellemű faluban lehet; színtelenebb, de nagyvonalabb, patetikusabb. Nem tudom, kik laknak mellettük, ugyanazon a folyosón, de szá-

* Megjelent a „Forrás” legújabb számaiban.

montartom a város nagyjainak minden tettét, amellyel a városok örök versenyében előnyt szerezhetnek várososnának.

(Mas kérdés, persze, hogy nem nagyképesség-e vagy szeretetlenség, hogy nem ismerem a szomszédomat? A legtöbb ilyen közömbösség nagyvárosi póz csak, vagy tompult érzékenység sajnálatos jele. De hát korunk emberének kedvenc kábitószere az a tudat, hogy ő borzasztóan el van foglalva, meghalni sem ér rá, így hát „racionálizálnia” kell az idejét. Ezért teszi fel a szemellenzöt, ahelyett, hogy emberhez állően ábráná türe szemét jobbra-balra...)

A városlakó büszkesége, a „lokálpatriotizmus” városi változata nem annyira érzelmi, mint inkább értelmi jellegű. Vagy legalábbis: értelmes okokat keres, hogy elfogultságáért önmaga előtt fölmentést kaphasson. Ezért toldja meg a jelent a multtal. Sürög-forgó jelene fölött ott trónol egy ősi vár — ha másképp nem, hát mint dicső emlék s mindig tekintettel kell lenni rá. Ezért izgatja a népszámlálás eredménye, is; ezért büszke titkon a közlekedési balesetek fölfelé törő görbéjére vagy a zenés lebujok zsufoltságára is, ha nincs okosabb érve.

Mert minden, ami telítettségre és mozgalomra mutat, összefügg a városiaság érzésével. Nem elég, ha egy városban villamos jár; kérdés, elég gyorsan szállnak-e föl rá az emberek. Egyik-másik vidéki városunkban a villamosvasut csaknem ugyanannyit vesztegel, mint amennyit megy. Az emberek vérmérséklete még nem elég városias. A villamos így még nem egészen kész... A város szívének gyorsabban kell lüktetnie: mintha mindig izgatná valami. S ez az izgalom kell a típusos városi embernek — talán jobban kell, mint minden más, amit a város fogalmával összefűz. A lámpa fémszálnak izzása ez, mert a város lámpa, amelynek fénye nagy darab földet bevilágít

A város mozgalma nem üres ténfűgés s nem a keleti ember utcanélése. Hasznoshatjátó, haladást erőszakoló mozgás. A városok versenyének nemcsak humoros oldala van, hanem heroikus is. Debrecen nagyarányu vírágosodása magával rántotta az egész Alföld minden más városát s a verseny nem volt minden városnak egyforma könnyű. De szép és végeredményben döntő fontosságú lett, mert az esztétikumnak tört utat s ezzel még erőteljesebben emelte föl a városokat a porból is, az utilitarisztikus szűkkeblűség sarából is.

Mert a közös áldozatkészség, a kollektív kulturszomj a városi ember egyik legfőbb jellemzője. Megszavazni a színház bővítését, akkor is, ha nem is szerelem a színházat. S el is járni mindenüvé, ahol városom a kultúrával találkozik. „A jelenléti politikája” itt erkölcsi parancs. Mindenre adni és mindenütt megjelenni: anyagi és erkölcsi támogatásban részesíteni a várost és benne egymást.

S itt van a város életének egyik forgópontja: elég könnyen s elég bölcs beletörődéssel engednek-e lakói ennek a parancsnak? A vidéki értelmiség egyrésze nehezen török bele ebbe a szép, de terhes igába. Különösen két ellenvetést hallunk lépten-

Jöjjen a „Mátyás” étterembe Katolikus Kör
Sztágyi D. u. 5.

Izletes konyha!

Kitűnő italok!

Minden vasárnap zenedélután

Horváth Koka József cigányzenekara muzsikál

Figyelmes kiszolgálás

Telefon 18-50

nyomon: „Nagyon soktétét rendeznek s mindig ugyanannak a közönségnek” És: „Amit rendeznek, az az én színvonalam alatt van, azt én nem érzem kultúrának”. Az első ellenvetés igaz, de azért nem kell előt: beienünk a tegyvért. Soktétét rendeznek, de kisebbek a távolságok és a költségek; jó beosztással és egy kis városias rugalmassággal akár minden délután vagy este is lehet közönséget kapni — különösen, ha a rendezők nem elégszenek meg egyetlen sovány címtárral, hanem új meg új közönségréteg meggyurását vállalják. Ez mindig eredményes, ha a kellő munkát befektetik. Minden városban vannak olyanok, akik még nem kaptak sok meghívót s akiknek még új öröm, hogy rájuk is gondoltak...

A másik ellenvetés lélektani hátterre az, hogy a vidéki intelligens embernek csaknem mindig „kisebbségi komplexuma” van. Ugy érzi: a fővárosi ember mindig lenézi őt egy kicsit. Ezért csak a legválogatottabb szórakozásokról vallja be, hogy megnyerték tetszését. Ezért nem mernek a hangversenyvállalkozók vidékre értekes, de második vonalbeli művészeket küldeni: vidéken csak a csúcsok „mennek”. A vidéki ember hallgatólag érzékenységét az sem győzi le, hogy Pesten rendszerint tulontul türelmes és kisigényű közönséggel találkozók, s csodálkozik, mikor azokat a színészeket, akiket ő vidéken nem tünetett ki látogatásával, Pestre viszik s ott nagyon tetszenek.

A vidéki intelligencia fiatalabb évfjaraai kezdik megérteni, hogy nem elég, ha otthon olvasnak szép könyveket s hallgatnak komoly zenét, hanem együtt is ki kell állniok a kultúra mellett, s most még talán tul sokszor is, amíg meg nem török a vég és bezzájuk nem nő egy másik rétegből a tartalék.

Különleges színezetet kap a városban a társadalmi élet is, de ez külön cikket igényel s így most ne bocsátokozunk bele mélyebben. Kevesebb pletyka, több szolidaritás. Az igaz városi polgár örül nagyjai sikerének — nemcsak haláluk után — mert a polgárságban mindig maradt valami közösségi tudat. Ez magyarázza a város szociális szempontjait is. Kinn, a város körül, a szélesen terülő földelken a szociális viszonyulás a legválogatosabb formákat mutathatja. Benn túlközel élnek egymáshoz az emberek s így nehezebb megtartani a hites három lépésnyi közt. A városba jövő ember, akárhonnan jön, alkalmazkodni kénytelen (s később már szeret is alkalmazkodni) városa színehez. Elfogadja, hogy ez papi város, ez inkább garnizon, emez meg kereskedelmi gócpont. S akárhonnan jön, a városkapu előtt lerakja címének legalább a felét. Elvegyül a városban és megbecsüli (ha van stílusérzék) az iparúzó és kereskedő honfitársait, mert az ő őseik adtak a városi munkaközösségnek önállóságot, egységet és hangulatot. Itt nem kiskirály szeretne lenni az ember, hanem jeles polgár, akinek tetteit sok rokon szem kíséri rokonszenvvel.

De a polgár a mi szemünkbe sohasz világpolgár. A magyar polgár áll előtünk, aki közeli kapcsolatot tart a földdel és a multtal. Mire kötelezi a nagy város a magyar polgárt? Még többre, mint már országok városai a maguk polgárait. Több hasznos tevékenységre, mert több a tennivalónk. Több áldozatra, hevesebb kulturszomjra, teljesebb szolidaritásra. Tisztabban kell tartania a lámpaüveget, ha már egyszer költ petróleumra. Koromtalanság meleg ragyogással kell elárasztania falvait és tanyáit, amelyek ezer meg ezer szemmel néznek rá.

Száz pengő pénzbüntetésre ítélték a szomszédjával veszekedő szöllősgazdát

Nagyvárad. Saját tud. Viharos háterű pert tárgyal szombaton délelőtt a nagyváradai törvényszék dr. Barhos tanácsa. A per vádlottja Pop János szőlőbirtokos, aki valami barázda-incidensből kifolyólag került ellentétbe Buzle Demeter szőlőtulajdonossal. Az ügyel már foglalkozott a járásbírószág és Pop Jánost annakidején 20 pengő pénzbüntetésre ítélték. Az ügyészi megbízott súlyosbításért az elítélt és védője pedig felmentésért felebbestek.

A szombat délelőtti tárgyaláson a bíróság ismertette az írásba foglalt tanuvallomásokot. Ezekből kitűnt, hogy Pop János egy karóval futott Buzle Demeter felé, mire a sértett kapával, majd görönggyel fenyegette a vádlottat. Buzle felesége jelen volt az üeszetűzésnél s a törvényszék a jelenlegi tárgyalás során még őt hallgatta ki. Buzle Demeterné nagyjából úgy mondotta el a történeteket, mint Varga Ágnes és a vád többi tanuja. A bíróság vallomására Buzle Demeternét megeskette.

A védelem ezután még kérte több tanu kihallgatását főként annak tisztázására, hogy Guj János és felesége, akik a járásbírószágön szintén terhelően vallottak Pop János ellen, nem is voltak jelen a veszekedésnél. Dr. Szolnok Jenő királyi ügyész a bizonyítási eljárás kiegészítését ellenezte. A bíróság tanácskozásra vonult vissza, majd rövid idő múlva kihirdette határozatát, amely szerint a védelem kérését elutasította s leszegte, hogy amennyiben Guj János és felesége nem is lettek volna jelen az esetben, a többi tanuk vallomása már elég fényt derít a történetekre. A védő a bíróság határozata ellen semmisségi panaszt jelentett be.

Dr. Szolnok Jenő királyi ügyész mondotta el ezután vádbeszédét s az ügyészségi megbízott közösen elleni kihágás címen emelt vádat és fenntartotta az ítélet súlyosbítására vonatkozó kérelmét.

A bíróság ezután Pop János bűnöségét megállapítva, a járásbírószág ítéletét megsemmisítette s a vádlottat 100 pengő pénzbüntetés megfizetésére ítélt. Az ítélet nem jogerős.

Hirdessen a Magyar Lapokban

Diáklányok három és fél napos tanulmányi utja a Hangyában

Dijakkal jutalmazta a Hangya Szövetkezet a kereskedelmi iskola kiválóbb növendékeit

Nagyvárad. Közvetlen ünnepség zajlott le pénteken este a nagyvárad m. kir. Állami Zrínyi Ilona kereskedelmi középiskola dísztermében. A bensőséges, csaknem családi jellegű ünnepség kiüntetettjei azok a fiatal iskolás lányok, akik a karácsonyi szünidejüket áldozták fel arra, hogy a Hangya Szövetkezet nagyvárad i. üzletében bepillantást nyerjenek a kereskedelem belső életébe s elméleti tanulmányaikat gyakorlati tapasztalatokkal egészítsék ki.

A díszteremben felsorakozt a kipirult növendékek s a kevés számu, de annál lelkesebb érdeklődő közönség előtt Hasznos Imre igazgató szólt fel először s bevezető beszédében ismertette az „üzemi riadó” lényegét és célkitűzéseit. Ezután Brósztel Lajos kanonok, a nagyvárad Hangya elnöke üdvözölte a megjelenteket és ismertette a közös munka és a fiatalok bekapcsolásának fontosságát. Dr. Kozma Gyula, a Hangya Szövetkezet cégvezetője beszélt ezután a lányok lelkes munkájáról, és gyakorlati tevékenységük méltatása után a legösszefogottabb elismerés hangján emlékezett meg dolgozataikról.

— Láthatjuk — mondotta —, hogy iskolás leányaink azalatt a három és fél nap alatt, amelyet a Hangya üzletében töltöttek, tökéletesen megismerék a „vevő öfenségét”, de ennél sokkal több és alaposabb ismeretet is szereztek. A továbbiak során reméltük azt, hogy az iskolás leányok általában a kereskedelmi középiskolák növendékei az iskola keretein belül szerzett kétségtelenül kitűnő, de talán mégsem teljes gyakorlati oktatás mellett részt vegyenek az „igazi” üzleti életben. Főként az utánpótlás szempontjából fontos, sőt elengedhetetlen ez — mondotta. — Azt akarjuk, hogy olyan kereskedő társadalmat neveljünk, amely a kereskedői tisztesség mellett kitűnően ismeri is foglalkozási körét, s az árut úgy tekinti, amint kell: élő, úgyszólván, lélekel bírónak. A fáradságos munkára vállalkozó növendékek — folytatta — teljes mértékben átértékeltek és átértékelték ezt. Ami kétségtelenül kitűnik dolgozataikból. A Hangya életébe való érdekes bepillantást nyújtott az a néhány szemléltető példa, amit Kozma Gyula dr. felhozott. A különböző városok, községek, falvak és mintaiskolák, ahol a Hangya Szövetkezet fiókjai működnek, szinte meglepődtek szemünk előtt, láttuk a falusi napszámost, aki munkája után az üzleti könyvek fölé görnyed a Hangya egy-egy üzletében elszámolja a könyvelést, sőt kettős könyvelést és üzemvezetést is.

Örségváltó magyar ifjúság

Majd az emelvényre lépett Ferenc Anna — első kiüntetett.

— Jól esett látni — mondotta dr. Kozma Gyula —, hogy ez a fiatal leány, akinek „Örségváltó ifjúság a Hangya Szövetkezetben” című dolgozata a megítélés szerint a legsikerültebben számol be azokról a gyakorlati tapasztalatokról és lélekformáló élményekről, melyet a lelkes diáklányok a Hangya üzletében töltött három és fél nap alatt szereztek — el-

sősorban a becsületes kereskedelmet domborította ki. Érdekesek az áruvai kapcsolatos megállapításai. Az áruk szeretete és meglepő ismerete mutatkozik minden sorában s megkapó annak esztelése mit érzett akkor, amikor „kényes és igényes” vevő helyett, mint szorgalmas és szolgálatkés eladó ismerkedett meg az üzleti élet mozzanataival. A sikerült dolgozat ismertetése után Brósztel Lajos kanonok átnyújtotta a Hangya Szövetkezet 50 pengős első díját Ferenc Annának, a legsikerültebb dolgozat jutalmaként. Csikesz Emiliát „Négy nap a Hangyában” című dolgozatáért második díjjal, 30 pengővel jutalmazták. Dolgozata főként azzal tünt ki, hogy a szakképzettség fontosságát látta meg és a magyar keresztény kereskedelem jövőjét vizsgálta rendkívül érdekesen. Gerhardt Magdolna — akinek dolgozata az önfegyelem kérdésére világított rá — 30 pengő s Csontos Irma — a becsületes magyar kiszolgálás lényegére rámutató — dolgozata szintén 30 pengő jutalomban részesült. Elismeréssel emlékezett meg a Hangya Szövetkezet nevében dr. Kozma Gyula cégvezető Székely Dóra és Patkó Vilma munkájáról is. Az utóbbi növendékek gyakorlati tevékenységükkel szolgáltak reá a vezetőség díjazására. A kiüntetetteknek dr. Wunscher Frigyes felsőházi tag, egyetemi magántanár, a Hangya alelnök-vezérigazgatója külön levélben fejezte ki elismerését.

A kiüntetett középiskolás leányok mellett szép sikerrel dolgoztak a Hangya Szövetkezet üzletében Kathonai Irén, Graef Lujza, Szendrei Lidia, Faut Mária és Kálmán Viola is. Kálmán Viola kivételével, aki első, egyébként valamennyi fiatal leány a kereskedelmi középiskola másodosztályának növendéke.

A bensőséges ünnepségen egyébként Hasznos Imre kereskedelmi iskolai igazgató Brósztel Lajos kanonok, a Hangya Szövetkezet elnöke, dr. Kozma Gyula Hangya Szövetkezet cégvezetője és Ábrahám Ferencné, az üzemi gyakorlatok vezetőjén kívül résztvett Nagy János, a nagyvárad Baross Szövetség elnöke is.

Mindent egybevetve a „kis tanúság” a növendékek számára minden bizonnyal egész életre kihat s kívánatos lenne, hogy minél gyakrabban és minél többen kövessék a kereskedelmi pályára készülő iskolások közül példájukat. A Hangya Szövetkezetnél kétségtelenül jó iskolában részesültek, de kedvező iskola lehet számukra a Baross Szövetség üzleteiben való közreműködés is s valószínű, hogy a Hangya Szövetkezettel párhuzamban erre az utóbbira is rövidesen sor kerül. A Hangya Szövetkezet egyébként Nagyvárad mellett a többi városokban is szívesen látja a tanulni és okulni vágyó fiatalokat, akikre a kereskedelmi életben szinte felmérhetetlen fontossága feladat vár.

SZINHÁZ

Főnyeremény

Simor Erzsik vendéjátéka a Szigligeti Színházban

Vaszary János fordította magyarra Berr és Guillemaud francia szerzőknek azt a nem is annyira szellemes, mint elevenem pergő, fordulatos bohózatát, amely az ember gondolkodóba esik, hogy nem találta a magyar vígjátéktörténet elővonalasabbat a pártatlanul gazdag francia bohózat-teremből, olyat, amelyben szerencsésen párosul az ötlet és a mélyégeknek valami halvány érzékeltetése. A Főnyeremény rohanó cselekményében a helyzetkomikumok kiapadhatatlan bőséggel sorakoznak egymás után, a harmadik felvonás utolsó jelenetéig nem lankadó lendülettel, ami mindenestre nagy érdeme a darabnak. Három bohém fiatalember, egy festő egy újságíró és egy diák, vidám szegénységben él egy költői egyszerűségű padlászobában, egészen krajcáros gondok merülnek fel pillanatnyi örömeiket hajszoló életükben, mikor a festő megnyeri a milliós főnyereményt. De mielőtt a jókedvű társaság tudomást szerezne a hallatlan szerencséről, egy nagytehetőségű betörő, háztetőkön át menekülve a rendőrök elől, bemászik a padlászobába ablakán, felveszi a festő bársonykabátját, amelyben a sorsjegy van, mázolni kezd egy virág-csendéletet, amelyhez pszichozanalitikai alapon egy szép fiatal leány ül modellt, sikerül is félrevetnie a rendőröket, ugyancsak az ablakon keresztül odábbhull — de — a bársonykabátal együtt. Ebből keletkezik a bo-

nyodalom. A három fiatalember a túlarádó öröm rövid szédülete után kétségbeesetten rohan a bársonykabát keresésére, amelyet kevéssel több egy operáénekes vásárolt meg a betörők ózerecséjében, ahol a három fiú közül kettőt tévedésből őrizetbe vesz a rendőrség. Nagy nehezen kiszabadulnak, folytatják a hajszát a bársonykabát után, amelyet hosszas vizontagságok árán végre is a betörő szerez vissza s még nem is kéri a megígért félmilliót ellenköltségetül, mert hiszen az ügyel kapcsolatban sikerült kifosztania a rendőrfőnök villáját, ami bőséges kárpótlást nyújt neki s különben is annyira szereti a mesterségét, hogy nem áldozza fel „rongyos félmillióért.”

Az előadás hozzászámolt a cselekmény szépségteljes iramához, vibráló fordulatosságához. Simor Erzsik szép volt és nagyon szelíd, de játékában nem nyújtott semmi rendkívülit. Szógi Arany igen kifejezően alakította a festő kedvesének szerepét, úgyhogy semmiben sem maradt el a fővárosi vendég mögött. A három fiatalember hálás szerepeiben a fejlődő Bekay, az egyre jobban kibontakozó tehatóság Halassy és a mindig gazdag kedélyekait megidéző Pálközy igen jól megállították a helyüket. Benkő is elemében volt a tenorista-főszereplőben. Szabó Ernő is pompásan jellemezte meg betörőjét, Danis György humoristalán alakításáról azonban már kevesebb

Hoffmann Árpád

mbutorasztalos
butorüzlete megnyílt
Rákóczi-ut 12 sz. Apolló-palota

jót mondhatunk. Idült szerep-nemtudása és folytonos sanditása a sugályuk felé már kezd bosszantóvá válni.

A közönség nagyon jól mulatott a darabon, végignevette mind a három felvonást és szeretettel ünnepelte Simor Erzsik. (j. b.)

A színházi iroda közleményei

SIMOR ERZSI, a magyar filmek ünnepelt művésznője ma szombaton este lép fel utóljára a Főnyeremény című bohózatban, mely a tegnapi este bemutatón oly hatalmas és osztatlan sikert aratott, 3 óras kacagás. Mérsékeltlen felemelt helyárok.

Vasárnap délután negyed 4 órakor olosó helyárok Lehar Ferenc: Éva című nagyoperettje kerül színiere Márfy Vera, Jurik Julcsi, Benkő Béla, Pákozdy Ferencel a főszerepekben.

Vasárnap este a Szigligeti Társaság jubileumi díszelőadása alkalmából „A csikós” című népszínmű kerül színiere. Hétfőn este Népművelődési Előadás sorozatban a „Nótás kapitány” kerül színiere.

Kedden este a bombasikerű „Mondj igazat” című kacagató Vaszary bohózat van ismét a színház műsorán. Csak felnőtteknek. Jegyekről ajánlatos előre gondoskodni.

Szerdán este az idényben 24-edeszer „A bolond Ásvayné” kerül színiere Hotty Éva felléptével. Fülérek helyárok.

Csütörtökön délután negyed 4 órakor egységes filléres helyárok Lehar Ferenc „Mosoly ország” című nagyoperett van műsorán. Minden földszinti jegy 90 fillér, emeleti jegyek 60 fillér, páholy 4 pengő.

Előkészületben az idény legnagyobb színpadi sikere: „Mária főhadnagy.”

HETI MŰSOR:

Szombaton délután: Gyógyvira-gos huszárcsákó.

Szombaton este: Főnyeremény (Simor Erzsik).

Vasárnap d. u. Éva.

Vasárnap este: A csikós.

Hétfőn este: Nótás kapitány.

Kedden este: Mondj igazat.

Őszinte mozikeletika

Zoro és Huru a Belvárosi mozgóban

Mulatságos és nevetgető filmet forgatnak a Belvárosi mozgóban. „A örömapa” a címe a legjobb Zoro és Huru vígjátéknak és a közönség két órán át igazán jól szórakozhat és elfelejtkezhet a világ ezernyi gondjáról, bajáról. A leghumorosabb jelenetek és helyzetkomikumok követik egymást és szinte meg nem szűnő kacagás a legkésebb bizonyítéka a film sikerének. Természetesen a legújabb híradó vezet be a műsort, amelynek keretében a Ferencváros-Kolozsvár mérközés érdekes részleteit és Lehar Ferenc „Garabonciás” nagyszerű bemutatóját láthatjuk. Nagy sikerrel lép fel ezenkívül a „Stella Duo” excentrikus akrobaták, akiknek nehéz mutatványszámait hosszasan megtap-solta a közönség.

Jelentkezzenek a munkaközvetítő hivatalban a Németországba vissza nem tért munkások

Felhívom mindazokat az ipari szak- és segédmunkásokat, akik a nagyváradi m. kir. állami Munkaközvetítő Hivatal által Németországba ki lettek küldve és onnan valami oknál fogva (betegség, önként való hazatérés, stb.) hazajöttek, de munkahelyükre vissza nem tértek, hogy büntetés terhe mellett f. hó 8-án, 9-én és 10-én jelentkezzenek a fenti Hivatalnál.

Ezen jelentkezési kötelezettség azokra is vonatkozik, akik már egy-

szer Hivatalunknak 1942. év folyamán bejelentették hazajövetelüket. Ha valami oknál fogva az érdekeltek nem tud jelentkezni, úgy hozzátartozója köteles felhívásomnak eleget tenni. A vidéki illetőségűek levél útján jelentsék be hazatérésüket név, születési év, szülőanyjának leánykori neve, valamint az illetékes katonai állománytstük feltüntetésével. Nagyvárad, 1943. március 5. A Hivatal vezetője helyett: Péter István mkv. tiszty.

Ruhaneműt csak egyszer, élelmet havonta szabad küldeni a Németországban dolgozó magyar munkásoknak

A Németbirendalom területén dolgozó magyar munkások részére hozzártartozóik egész ottartózkodásuk idejére egyetlen alkalommal küldhetnek használt ruhaneműt vagy láb- belit. Friss gyümölcsöt, főzelékféléket, nyers halat, vagy hort tartalmazó csomagot pedig havonta egyszer szabad küldeni.

A Németországban dolgozó magyar munkások hat birodalmi márka befizetése ellenében minden hónapban egyszer 100 cigarettát vagy 100 gr. dohányt, 1 kg. tarhonyát és 15 dekagramm paprikát tartalmazó csomagot rendelhetnek. A csomagok kiszállítására szolgáló engedélyeket az Állami Munkaközvetítő Hivatal a Nemzeti Bankkal egyetértésben intézi.

Férfi ruhákat, használtakat legjobban árón vehet, eladhat **MOLNÁR** használt ruhák üzletében Bémer-tér 1. udvarban, Hívásra házhoz jövek.

RÁDIÓ

VASARNAP, MARCHIUS 7. Budapest I.

- 7.00 Fohász. Szózat. Reggeli zene.
- 8.15 Hírek.
- 8.30 Összinté beszéd.
- 9.00 Unitárius istentisztelet a Koháry-utcai templomból. Igét hirdető Szolga Ferenc budapesti hitoktató lelkész.
- 10.00 Egyházi ének és szentbeszéd a budavári Koronázó főtemplomból. Ünnepi mise XII. Pius pápa őszentiségének koronázási évfordulója alkalmából. A szentmisét Serédi Jusztinián dr. bíboros hercegprímás pontifikálja.
- 11.15 Evangélikus istentisztelet a Deák-téri templomból. Igét hirdető Keken András dr. lelkész.
- 12.15 Levente-műsor.
- 12.55 Az Operaház zenekara.
- 14.00 Művészlemez.
- 15.00 A földművelésügyi minisztérium rádióelőadás-sorozata.
- 15.45 Rádiózenekar.
- 17.00 Földényi László csevegése.
- 17.10 Magyar nóták.
- 17.50 Eter újság.
- 19.05 Karnevál hercege szórakozik.
- 21.10 Hangképek a vasárnap sportjáról.
- 22.15 Albert Ferenc hegedül.
- 22.45 Táncczene.

Budapest II.

- 9.00 Mindenből egy keveset.
- 11.15 Farkas Józsa cigányzenekara.
- 12.15 Capet-vonósnégyes.
- 17.50 Magyar filmmuzsika.
- 19.20 Kétzongorás műsor.
- 19.45 Pukánszky Kádár Jolán dr. előadása
- 20.10 Ravel-művek.

HÉTFŐ, MARCHIUS 8. Budapest I.

- 5.40 Úzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 6.40 Ebresztő. Torna. Hírek. Közlemények. Reggeli zene.
- 10.15 Zenekari művek.
- 11.15 Solt Etel énekel.
- 11.40 Marton Lili felolvasása.
- 12.10 Melles Béla zenekar.
- 13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 14.00 Szalonötös.
- 15.15 A Budapesti honvéd őrszázalój zenekara.

- 15.55 Győr város történeti kiállítás. A közvetítést vezeti Budinszky Sándor.
- 17.00 Az Országos Közegészségügyi Intézet közleménye.
- 17.10 Népegy Lucia énekel, Gilán Pál tárogatózik, Kisér Sárkóczy Gyula cigányzenekara.
- 17.50 Rónai András dr. előadása.
- 18.10 A Rádiózenekar műsorából.
- 18.40 Rádió a rádióról.
- 19.05 Közvetítés a Madách-színházból.
- 21.20 Táncczene.
- 22.10 A Rádiózenekar műsorából.
- 23.00 Hanglemez.

KEDD, MARCHIUS 9. Budapest I.

- 5.40 Úzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 6.40 Ebresztő. Torna. Hírek. Közlemények. Reggeli zene.
- 10.15 Rádiózenekar.
- 11.15 Közének.
- 11.40 Divattudósítás.
- 12.10 A Rádiózenekar műsorából.
- 13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 14.00 Haják Károly hegedül.
- 14.15 Mally Gyözö énekel.
- 15.10 Zenekari művek.
- 15.15 Gyermekdelután.
- 17.00 A XIV. honvéd kivánsághangverseny.
- 18.50 Hírek.
- 20.00 A Székesfővárosi zenekar Strauss hangversenye.
- 21.10 Illyés Gyula elbeszélése.
- 21.30 Berlini állami opera zenekara.
- 22.10 Vidák József cigányzenekara.
- 23.00 Könnyű muzsika.

Budapest II.

- 17.00 A földművelésügyi minisztérium mezőgazdasági felőrája.
- 17.35 Az Operaház előadásának közvetítése.

SZERDA, MARCHIUS 10. Budapest I.

- 5.40 Úzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 6.40 Ebresztő. Torna. Hírek. Közlemények. Reggeli zene.
- 10.15 Zenekari művek.
- 11.15 Schusztér Etelka gondolkázik.
- 11.40 Palásthy Marcell elbeszélései.

- 12.10 A Mária Terézia 1. honvédegyalozred zenekara.
- 13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 14.00 Orly tánczenekar játszik.
- 15.15 Horváth János cigányzenekara.
- 15.55 Markó Árpád nyugállományú vezérőrnagy előadása.
- 17.00 Rádiózenekar.
- 17.40 Eszterhás István beszél Kispestről.

- 18.00 Honvédműsor.
- 19.05 Utry Anna és Básthy Gyula énekel, Kisér Farkas Jenő cigányzenekara.
- 19.55 Juhász Géza felolvasása.
- 20.15 Waldbauer-vonósnégyes.
- 21.00 Illes Endre színészportréja.
- 21.30 Zarah Leander és Jean Sablon lemezei.
- 22.10 Esti muzsika.
- 23.10 Táncczene.

VESZ brilliáns, ezüstöt, aranya

ELAD ACS TIBOR Széchenyi-tér 6. sz.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

- ZONGORAT** vönnek, gyártmány, ár megjelöléssel, Főposta, fiókszám 208. 367
- Brilliánsot**, aranyat, ezüstöt vészék Viktor ékezerész. Rákóczi-ut 3. 356
- Aranyat**, ezüstöt, brilliánsot vásárol Tarján órá-ékezerész. Rákóczi-ut 8. 185
- Eladók** regények. Dr. Baditz, Miskolc. 611
- Eladó** jökarban levő szürke szövet kosztüm középalkatra. Damjanich-u. 37. ajtó 4. 366
- Kombinátszoba**, rekamier, hencser eladó. Kapucinus-u. 11. kapuval szemben. 351
- Zongora** „Proskovetz Wien” gyártmányu, rövid keresztthuros. Kötőhangu, teljesen jökarban, eladó. Székelyhid. Királyköt-utca 4. 365
- Motorosok!** Prima állapotban levő segédmotoros kerékpárok kaphatók: **Ruzitskánál**, Fácán-u. 40. a műúton
- Egy** Diamant motorkerékpár 350. strapagép. jó állapotban **eladó**. Török Ignác-utca 79. szám. 385
- Koncert** zongora eladó. Rimanóczy-u. 4. I. em. 7. 384
- Eladók** szövöszék, edények és háztartási felszerelések Hegyesi Márton-u. 16. szám. 377
- Eladó** ebédő berendezés, villany csillárak, tükrök, kisgyermek ruhagy. ebédő nagy szöveg. Vitéz-utca 53. 373
- Nehézebb** réz vasaló 2 vassal eladó Tompa Mihály-u. 70. 371

Ingatlan

- Élettáradék** fizetése, holtig tartó lakás adása és közpénz fizetésével vön több jfizetésű köztisztviselő idősebb házastársától házakat. Megbizottjuk **Jelinek** ingatlaniroda, Telegi-u. 2. 323
- Eladó** 7 és féj katasztrális hold lakóházzal a száldobágyi hegyen. — Eladó fugyivásárhelyi határon 35 hold földbirtok urilakással, gazdasági épületekkel. **Jelinek**, Telegi-u. 2. 382
- Vaskóh** utca 4. (Biró-telep) 1 szobás, konyhás, szép magánház 6000 pengőért eladó. **Jelinek**, Telegi-u. 2. 381
- Eladók** belvárosban 3x2 szobás, 1x1 szobás beköltözhető ház, ár 70.000 P. Másik Szent János-utca közelében 4x1 szobás, konyhás ház, ár 20.000 P. 250 négyzetméter telek sürgősen, ár 6000 P. Tatayné, Szilgigeti-u. 12. Telefon 28-74. 378
- Keresztény tisztviselő (nő)**, jó számolót — aki hosszas gyakorlattal rendelkezik vegyi-, lakk-, festék- vagy olajszakmában — keresünk állandó alkalmazásra megfelelő fizetéssel. Csak elsőrendű munkaerők jelentkezzenek Biharj Vegyi- és Ásványiparnál, Mezőtelegden. 369

Állást nyec

- KIFUTÓ-FIUT** felvesz a Szent László nyomda R. T. Szilágyi Dezső-u. 5. 366
- Borbélysegéd** azonnal beléphet. Fekete, Rákóczi-ut 31. 366
- Műszerész** vagy lakatos segédet kerékpár javításhoz felveszek. Jakab, Kossuth-u. 5. 361
- Elsőrendű** angol és francia varrólányok állandó munkára felvételnek Fiedler ezalon, Szilágyi Dezső-u. 12. 375

Keresek Budapestre szobacianyit, vagy perfektül főző mindent, 6 bizonyítványokkal. Jelentkezni dr. Polgárnéál. Szalárdi-utca 1. 372

Különféle

- Fertőtlenítés**, poloskát, mojt, mindennemű férgek irtását 38 evi gyakorlattal irtja Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27-56. 313
- Paragázzal** poloskát, molyt, petét mindenből felelősséggel irtja, Csutorás Szilgigeti-u. 7. Telefon 14-21. 664
- Kölesönt** előnyös, feltétel mellett folyósít „Hitelszövetkezet, Bethlen István u. 6. 362

Asztali tüznely

minden nagyságban állandóan raktáron. Mindenféle lakatos munkát vállal **Kolozsváry József** lakatos Torna-u. 1/a

Péküzlet átvételéhez, mely nagy vökörrrel bír, keresztény társ kerestetik 7-10.000 pengővel. **Jelinek**, Telegi-u. 2. 380

Kereskedői gyakorlattal bíró komoly férfit vagy nőt pénztárhoz, szerény igényű azonnalra keresek Kossuth-utcai üzletben, aki vevőkkel is foglalkozna. Irásbeli ajánlatot a kiadóba „Kereskedő” jellegre. 379

Brandisz magánnyomozó iroda nyomod, megfigyel, informál. Nagyvárad. Hodossy-u. 30. 374

Szvetterét és mindenféle kötött holmiját újjáélti, alakítja a London kőtöde, Damjanich-utca 4. 370

Oktatás

Szabó Ferenc GYORSIRÓ. és GÉPIRÓISKOLAJA, Nagyvárad, Sal Ferenc-utca 12. (Eng. szám 3329/1941-32.) Vidékieknek vasúti kedvezmény. — Telefon: 34-05.

Lakás

Csinosan butorozott, tiszta féregmentes szobát keresek, fürdőszoba használatlalt március 20-ra esetleg ellátással. Telefon 10-46. 368

Elveszett

ELVESZETT ma délelőtt 9 és 10 óra között egy szemüveg Nagy Sándor-utca és Rákóczi-út sarkán. Becsületes megtaláló adja be a Szent László-nyomdába.

Elveszett tarka szánbárszony nyaksál a „Nagyvárad” kiadóhivatalától az Orsolya zárda templomáig. Becsületes megtaláló jutalom ellenében hozza be a Nagyvárad kiadóhivatalába. 376

KIADÓTULAJDONOS: Szent László-nyomda R. T.

Dr. Paál Árpád Felelős kiadó. **Dr. Scheffler Ferenc** Szent László-nyomda igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén, Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám.